

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM – İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**ÇOCUKLARIN YAŞAM ALANLARINDA ELDE ETTİKLERİ İMGELERİN
SANAT UYGULAMALARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Damla ŞAHİN

İstanbul, 2019

T.C.
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ ANABİLİM DALI
RESİM – İŞ ÖĞRETMENLİĞİ BİLİM DALI

**ÇOCUKLARIN YAŞAM ALANLARINDA ELDE ETTİKLERİ İMGELERİN
SANAT UYGULAMALARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Damla ŞAHİN

Danışman: Prof. Dr. Ümran BULUT

İstanbul, 2019

Tüm Kullanım Hakları
M.Ü. Eğitim Bilimleri Enstitüsü'ne aittir.
© 2019

ONAY

Damla ŞAHİN tarafından hazırlanan “Çocukların Yaşam Alanlarında Elde Ettikleri İmgelerin Sanat Uygulamalarına Etkisinin İncelenmesi” başlıklı bu çalışma, 16. 11.24 2019 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda jüri tarafından başarılı bulunmuş ve yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

	Adı Soyadı	İmza
TEZ DANIŞMANI	Prof. Dr. Ümran BULUT	
JÜRİ ÜYESİ	Prof. Dr. Erol BULUT	
JÜRİ ÜYESİ	Dr. Öğr. Üyesi Görkem Utku ALPARSLAN	

ÖZGEÇMİŞ

- 2008-2011 Akşemsettin Lisesi (Yabancı Dil Ağırlıklı)
- 2010-2014 Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı
- 2015-2019 Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Anabilim Dalı Resim-iş Öğretmenliği Bilim Dalı Yüksek Lisans Programı
- 2015-2016 Şirnak Beytüşşebap İlçesi Cumhuriyet Ortaokuluna Görsel Sanatlar Öğretmeni olarak atandı.
- 2017- İstanbul Bağcılar Vakıflar Ortaokulunda Görsel Sanatlar Öğretmenliğine başladı ve halen aynı kurumda görevine devam etmektedir.

SERGİLER

- Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Karma Resim Sergisi 2013.
- Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Karma Resim Sergisi 2014.
- Şirket-i Hayriye Sanat Galerisi 'Kentte Yalan Keşmekeşi' Konulu Resim Sergisi 2013.
- Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Nitelikli Resim Sergisi 2013.
- Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Karma Baskı Sergisi 2013.
- Küçükçekmece 4.Resim Yarışması Karma Resim Sergisi 2014.
- Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Mezuniyet Sergisi 2014.

ÖDÜLLER

Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Resim – İş Öğretmenliği Üstün Başarı Ödülü 2013.

T.C. Bağcılar Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2017-2018 Eğitim- Öğretim Yılı Başarı Belgesi.

T.C. Bağcılar Kaymakamlığı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü 2018-2019 Eğitim- Öğretim Yılı Başarı Belgesi.

İLETİŞİM BİLGİLERİ

E posta: demirbasdamla@gmail.com

ÖNSÖZ

Ülkemizde görsel sanatlar öğretiminde görsel kültür ve imge, imgenin sosyo-kültürel olgularının, sanatın elemanlarının değerlendirilmesi ve imgenin mekana bağlı olarak değişim süreci ile ilgili kaynak taramalarından sonra araştırmanın amacı olan; ortaokul düzeyinde sanat eğitimi alan öğrencilerin resimlerindeki imgelerde görsel kültürün, sanat ve tasarıma, farklı toplumsal katmanlara etkileri araştırılacaktır.

Bu çalışmada yaşam alanı ve sanatsal uygulamalar arasındaki ilişkiyi 7. Sınıf öğrencileri üzerinden etkisini incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çerçevede elde edilen veriler ışığında sosyal çevrenin çocuğun kullandığı özgünlük, yaratıcı düşünme, renk algısı, farkındalık, biçim-içerik ilişkisi gibi resim faktörlerine katkısını incelemek, sanatsal yaratıcılıklarına etkisini gözlemlemek, imgelerin sosyal çevre üzerinde değişimini gözlemlemek amaçlanmıştır.

Çalışma sürecimin her aşamasında akademik bilgisi, önerileri, eleştirileriyle bana yol gösteren ve bu zorlu süreci atlattırma büyük katkı sağlayan değerli hocam ve tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Ümran Bulut'a teşekkür ediyorum.

Bu süreçte beni cesaretlendiren, her aşamada destek olup yanımda olan Göker Şahin'e , Erkan Demirbaş'a ve son olarak bana hayatta her zorluğu başaracak gücü ve desteği veren canım annem ve babama teşekkürü bir borç bilirim.

Damla ŞAHİN

İstanbul, 2019

ÖZET

ÇOCUKLARIN YAŞAM ALANLARINDA ELDE ETTİKLERİ İMGELERİN SANAT UYGULAMALARINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Bu araştırmada, çocukların yaşam alanlarında elde ettikleri imgelerin sanat uygulamalarına etkisi incelenecektir. Bu amaçla 7. Sınıf öğrencisinde ‘görsel kültürün çocukların elde ettikleri imgelere ve yaratıcılığa katkıları nelerdir?’ sorusuna cevap aranacaktır.

İnsan yaşamını şekillendiren kültür ve sosyal çevrenin yaşamı algılamadaki büyük etkisi ve görsel sanatlar dersine olan yansımaları öğrencilerin yaptıkları resimler aracılığıyla belirlenebilir. Çocuğun yaşadığı sosyal çevre onun edindiği görsel bellek olarak resmine yansıyacaktır.

Ortaokul çağında bulunan çocuklarda yaşam alanlarından edindikleri görsel imgeler ilkokul çağından beri gelişme içindedir. Bu imgeler, görsel sanatlar dersinin genel amaçları içinde çocuğun her alanda kullanabileceği yaratıcılığını destekleyebilir. Bu bağlamda sanat eğitimcilerinin dikkatli olmaları ve çocuğun yaşadığı bölge ve çevresiyle bağlantı kurmasına, imgeleri algılamasına özen göstermesini sağlamaları gerekmektedir. Böylesi hedeflere ulaşmadaki zorluklar Türkiye gibi yabancıların yaşamasına kısıtlama getirmeyen ülkeler için zor değildir. Dolayısıyla öğrencilerin farklı bakış açıları kazanabilmelerinde, yaratıcılıklarını desteklemekte yardımcı olacak imge yansıtmak içerikli çalışmaların olumlu sonuç alınabileceği umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Yaratıcılık, Çocukların Yaşam Alanları, İmge, Sanat Uygulamaları.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE IMPACT OF IMAGES THAT THE CHILDREN OBTAINED IN LIFE AREAS ON ART APPLICATIONS

In this study, the effects of images acquired by children in their living spaces on art practices will be examined. For this purpose, in the 7th grade student, 'What are the contributions of visual culture to children's imagery and creativity?' the answer to the question.

The effects of cultural and social environment that shape human life on perception of life and their reflections on visual arts course can be determined through the paintings of the students. The social environment in which the child lives will be reflected in his picture as the visual memory he has acquired.

The visual images acquired from the living spaces of children in secondary school age have evolved since primary school age. These images can support the creativity that the child can use in all areas for the general purposes of the visual arts course. In this context, art educators should be careful and make sure that the child connects with the region and environment where he / she lives and takes care to perceive the images. difficulties in reaching such goals as Turkey is not difficult for countries to restrict foreigners to live. Therefore, it is hoped that studies with content reflecting the images that will help support their creativity can be positive results for students to gain different perspectives.

Key Words: Art, Creativity, Living Spaces of Children, Image, Art Applications.

İÇİNDEKİLER

ONAY	i
ÖZGEÇMİŞ	ii
ÖNSÖZ	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ	ix
KISALTMALAR	x
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1.Problem Durumu.....	1
1.2.Problem Cümlesi.....	2
1.2.1.Alt Problemler.....	2
1.3. Araştırmanın Amacı.....	3
1.4. Araştırmanın Önemi	3
1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	3
1.6. Araştırmanın Sayıltıları.....	4
BÖLÜM II: ALAN YAZIN	5
2.1.20.Yüzyıl Resminde İmgesel Dil.....	5
2.1.2.Henri Matisse'nin Resim ve İmge Kullanımı.....	6
2.1.3.Hale Asaf'ın Resim ve İmge Kullanımı.....	12
2.2.Sanat Eğitimi.....	17
2.2.1.12 ve 14 Yaş Grubu Çocuğunun Gelişimsel Özellikleri.....	20
2.2.2.Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel Amaçları.....	21
2.2.2.Ortaokul 7.Sınıflarda Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Kapsamı	
.....	25
2.3.Yaratıcılık	28
2.3.1.Yaratıcılık Tanımları.....	28

2.3.2.Yaratıcılık ve Eğitim	29
2.3.4.Sanatsal Yaratıcılık	30
BÖLÜM III: YÖNTEM	33
3.1.Araştırma Modeli	33
3.2.Evren ve Örneklem	35
3.3.Veritoplama Araçları	35
3.4. Verilerin Toplanması	36
3.5. Verilerin Analizi	36
BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM.....	39
BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER	108
5.1.Sonuç	108
5.2.Tartışma	109
KAYNAKÇA.....	114

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 4.1. Kontrol ve Deney Grubu Derecelendirme Ölçeği	37
Tablo 4.2. Kontrol Grubu (A)	39
Tablo 4.3. Deney Grubu (B)	41
Tablo 4.4. Kontrol Grubu (A) Kıstas Değerlendirme	43
Tablo 4.5. Deney Grubu (B) Kıstas Değerlendirme	45
Tablo 4.6. Kontrol Grubu (A) ve Deney Grubu (B)Yüzdelik Artış-Azalış Oranı	45
Tablo 4.7. Kontrol Grubu (A) ve Deney Grubu (B) Özet Oransal Karşılaştırma.....	46

KISALTMALAR

Çev.	Çeviren
Ed.	Editör
IQ	Intelligence Quotient
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TUBİTAK	Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
CCEA	Council for the Curriculum, Examinations and Assessment
APA	American Psychology Association
WISC	Welcher Intelligence Scale for Children
RAM	Rehberlik Araştırma Merkezi
BİLSEM	Bilim ve Sanat Merkezleri

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1: Henri MATİSSE, ‘Yaşama Sevinci’	7
Resim 2: Henri MATİSSE, ‘Kırmızı Oda’	8
Resim 3: : Henri MATİSSE, ‘Ressamın Ailesi’	9
Resim 4: Henri MATİSSE, ‘Sohbet’	10
Resim 5: Hale Asaf, ‘Paletli Oto-Portre’	12
Resim 6: Hale Asaf, ‘Oto-portre’	13
Resim 7: Hale Asaf, ‘Kedili Kız’	14
Resim 8: Hale Asaf, ‘Mavi Elbiseli Kadın’	15
Resim 9: Hale Asaf, ‘Bursa’	16

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1.Problem Durumu

Ülkemizde sanat eğitiminde imgenin görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların (inançlar, çevre, ekonomi, politika, cinsel, kimlik vb.), sanatın elemanlarına (renk, biçim, boşluk, denge, doluluk, kompozisyon, perspektif) etkileri araştırılacaktır. Ayrıca imgenin değişim süreci ile ilgili kaynak taramalarından sonra araştırmanın amacı olan; ortaokul 7.sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri araştırılacaktır.

7. sınıf öğrencilerinin yaşam alanlarında elde ettikleri imgelerin sanat uygulamalarına etkisi problem olarak belirlenmiş ve bu doğrultuda görsel kültürün çocukların elde ettikleri imgelere ve yaratıcılığa katkıları nelerdir?’ sorusuna cevap aranacaktır.

İnsan yaşamını şekillendiren kültür ve sosyal çevrenin yaşamı algılamadaki büyük etkisi ve görsel sanatlar dersine olan yansımaları öğrencilerin yaptıkları resimler aracılığıyla belirlenebilir. Çocuğun yaşadığı sosyal çevre onun edindiği görsel bellek olarak resmine yansıyacaktır.

Etrafımızda bulunan her şeyin bir simgeyi ifade ettiği kültürel düzende, algıladığımız dünyanın yorumlanması ya da yeniden üretilmesi olan imge kavramı karşımıza çıkmaktadır.

‘Dikkatini belli bir nesnede yoğunlaştırmış bir kişiyi düşünelim; şöyle bir süreç oluşur: Nesne görülür, nesnenin dış çizgileri, kitle, rengi, göz merceğinden geçerek beyinde bir ‘imge’ olarak kaydolur. Bu süreçte beynin kaydettiği yalnızca nesnenin görünümüdür. Ancak, deney ve yaşantılarımıza dayanarak biliriz, ya da sonradan öğreniriz ki, o nesnenin, göze görünmeyen kimi özellikleri vardır. Bu o nesnenin içeriğidir ve algılama ile ilişkilidir. Algılamada nesnenin görünümünün tüm bilincine ereriz (Görsel algı).’ (San, 2004,s.28).

İmgelerin birbiriyle bağlantı kurmasına, çözümlenmesine ve algılarımıza yol gösterilmesine imgelem denir. İmgeler algılarımızda hem duyuşsal düşünme yetisi

olarak hem de nesnel görüntü olarak varlıklarını korurlar. Algı yönetimi de diyebileceğimiz imgelem, ‘yeniden canlandırılmış imgelerin’ olması açısından algılamadan ayrılan özelliğidir (San, 2004,s. 29).

Richard Leppert (2002), imgeyi yeniden yaratım olduğunu vurgulamaktadır.

Geleneksel sanat eğitimine göre görsel kültür daha dar kapsama sahiptir. Barnard (2002),işlevi, estetiği olan insanın ürettiği herşeyi görsel külür olarak değerlendirmektedir.

Görsel kültür çalışmalarının, eğitim sisteminde daha fazla yer verilmesi ve öğrencilerin etkileşimde olduğu imgelerin ve nesnelere işlevini daha iyi anlaşılmasını ve kendi yaptıkları uygulama çalışmalarında kullandıkları imgeleri daha anlamlı yorumlayacakları düşünülmektedir.

1.2.Problem Cümlesi

‘Çocukların Yaşam Alanlarında Elde Ettikleri İmgeler Sanat Uygulamalarında Etkisi Nedir?’

1.2.1.Alt Problemler

1.Görsel teknolojiler (Tv, internet, reklam, pano, afiş, yazılı basın) çocukların resimlerine etkisi nedir?

2.Toplumsal olayların çocukların resimlerine etkisi nedir?

3.Aynı yaş grubunda ve aynı konuda yapılan resimlerde yaşam alanı imgelere nasıl yansır?

4.Doğu bölgesinde yaşayan öğrencilerin kullandığı imgeler nedir?

5.Batı bölgesinde yaşayan öğrencilerin kullandığı imgeler nedir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; görselliğin sanat ve tasarımın zamana, farklı toplumsal katmanlara göre nasıl değişebileceğinin saptanmasıdır.

Her birey bir iletici olarak, çevresi ile kurduğu iletişim sonucunda gördüklerini anlamlandırarak zihninde bir imge oluşturur. Oluşturulan bu imgeler; aldıkları sanat eğitimi ile bireydeki yaratıcılığın ortaya çıkmasında önemli bir role sahiptir. Bireyin yaşantısını etkileyen birçok değişken ile sanatsal yaratıcılık düzeyleri arasında fark olup olmadığı konusunda bu çalışma için önemli rol oynamaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Türkiye’de farklı kültürler gün geçtikçe artmaktadır. Dolayısıyla görsel izlenim her bireyde olduğu gibi her çocukta da giderek farklılaşmaktadır. Görsel sanatlar öğretiminde görsel zenginlik çocuğun yaratıcılığını destekler bağlamında araştırılması bu çalışmanın önemini oluşturmaktadır. Bu tespitin kanıtlanması Milli Eğitim Bakanlığı için önem taşımaktadır. Elde edilen bulgular sonucunda; öğretmenlerin bütünlüklü sanat farkındalığı oluşturabilmelerine yardımcı olması hedeflenmiştir.

1.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma 2017-2018 eğitim – öğretim yılı 7.sınıfta okuyan öğrenciler ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 2017-2018 eğitim-öğretim yılında İstanbul İli Bağcılar İlçesi Vakıflar Ortaokulu 7.sınıfta okuyan öğrencilerden 30 öğrenci ve 2017-2018 eğitim-öğretim yılı Şırnak İli Beytüşşebap İlçesi Şehit Mehmet Ali Bozkurt Cumhuriyet Ortaokulu 7.sınıfta okuyan 30 öğrenci olmak üzere 60 öğrenci ile sınırlıdır.
- Bu araştırma iki okul öğrencilerinin yaptıkları resimlerin incelenmesi ile sınırlıdır.
- Bu araştırma 2017-2019 yılında ulaşılabilen kaynaklarla sınırlıdır.

1.6. Araştırmanın Sayıtları

- Bu araştırmada öğrencilerin ölçme araçlarının uygulanması esnasında birbirlerini etkilemeyeceği varsayılmaktadır
- Bu araştırmada kullanılacak olan veri toplama araçları bu çalışmanın amacına uygun olduğu varsayılmaktadır.
- Araştırmada örneklem seçilen İstanbul İli Bağcılar İlçesi Vakıflar Ortaokulu ve Şırnak İli Beytüşşebap İlçesi Şehit Mehmet Ali Bozkurt Cumhuriyet Ortaokulundan 60 öğrencinin evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

BÖLÜM II: ALAN YAZIN

2.1.20.Yüzyıl Resminde İmgesel Dil

İmge, kelime anlamıyla zıtlıklar arasında yani yaratılmış olan ve var olmayan, gerçek ve yalan, benzerlik ve farklılık arası bir yerdedir. Platon'a göre imge; gerçeğin kendisi değil, gerçeğin yansımasıdır (Sayın, 2000,s.24).

Bir imge, zihindeki bir nesnenin imgesidir, zihnindeki yansıması; Fried Image, akılda fiziksel algı tarafından yaratılan duygunun yeniden üretimidir. ” (Friedman, 2004,s.80).

İmge; ortaya çıktığı ilk andan itibaren, yeniden yaratılmış ya da yeniden üretilmiş görüntüler düzenidir. Her imge bir görme biçimini yansıtır. Fotoğrafçı fotoğraflarında, ressam resimlerinde görme biçimini seçtiği imgelerle yansıtır. İmgeyi algılayışımız, değerlendirişimiz kişinin görme biçimine bağlıdır. Bir imgenin anlamı yanında, arkasında olan şeylere göre değişir. İmgenin taşıdığı anlam, içinde bulunduğu tüm etkenlere göre değerlendirilir (Berger, 2009, s.10).

İmgelem, algının önündeki perdedir; insan imgelemince ayırt eder, algılar, kodlar ve hatırlar. Bunun sebebi, algıda seçiciliğin imgelemce oluşmasıdır. Algıladıklarımızdan oluşan yansımaları Ponty 'içimize özgü görüşün izleri' olarak nitelendirir (Ponty,2006,s.37). Sartre algılarımıza kılavuzluk eden imgeyi; 'bir şeyin bilinci' olarak tanımlar (Sartre, 2009,s.154). Sanatçıya ve döneme göre şekillenen sanat, imgeler tasarlama ve oluşturma sürecidir. Sanatçı, kendi imgelerini oluşturarak duygudüşünce dünyasını kendi algı ve kurgu dünyasına göre yansıtır.

İmge, nesnenin zihindeki yansımasıdır. ‘ Görüntüyle sırrın birlikteliğini mümkün kılan, kendi de bu birliktelikle varlık kazanan aynadır’ (Atakay, 2004, s.68).

‘İmgenin mutlak egemenliğindeki bu yüzyılda gazeteler, dergiler, kitaplar, afişler, bilgisayar ve televizyon ekranları, caddeler, kıyafetler tarihin hiçbir döneminde bu kadar yoğun çevremizi kuşatmamıştır. İmgeler, temsil ettikleri gerçeklerinden daha fazla ilgi çekmektedir. İnsanlar görmek istediklerini görürken, imgeler görmek istemediklerimizi de göz önüne sererler. Yazılı dilin önemi elbette hiçbir zaman inkâr

edilemez, fakat görsel ve sözel her iki iletişim sistemi birbiriyle iç içe girmekte olduğu için etki alanı daha geniştir. Sadece 'dinlemek ve izlemenin' daha az bir zihinsel süreci beraberinde getirmesi ve buna teknolojinin hızlı gelişimi de eklenince, görselliğin oldukça egemen olduğu bir dönemle karşı karşıya kalındığı görülmektedir.' (Temizel, 2012,s.27).

Düşüncelerimizi algılarımızı yönlendiren imge, algılarımızı ve buldukları ortamları yönlendirip şekillendiren 'ara yüzlerdir'. Karakterimiz, dilimiz ve ilişkilerimiz imgelere göre şekillenir (Burnett,2007,s.25).

İnsanın algıladıkları bellekte izler bırakır. Algılama, kodlama, hatırlama imgeye dönük izlerdir. Bunlar da imgelemleri oluşturur. Algıdaki seçiciliğimiz pek çok uyaran arasından fark ettiklerimiz birbirimizden farklıdır. Bu da her birimizin imgeleminin farklı olduğunu ortaya koyar. Düşünceleri, kaygı, üzüntü, mutluluk gibi duyguları etkileyen imge oluşumundan sonra, geri çağırılma durumunda da imge ile beraber hatırlanır. Örneğin ' ağaç ' denildiğinde ilk olarak akla çınar ağacı gelebileceği gibi, çağrışım sırasında aklımıza kalem, masa ya da balta da gelebilir. Bu sırada bu objelerle bağlantılı bir mekân ve belki hatırladığınız, belki hatırlayamadığınız bir anı da zihninizde canlanabilir. Çağrışım ve çağrışımındaki nesnelere, şekiller, renkler kişiden kişiye farklılık gösterir. Bu çağrışımların her biri imgedir.

İmge; Ponty'e göre içimize özgü görüşün izleri, Sartre'ye göre bir şeyin bilincidir. İmge, bilinçten kopuk kabul edilemez, çünkü öznel, bu sebeple de dönüşüme, değişime açıktır. Nesnenin zihindeki yansıması, suretidir. Zihninizde dünyanın gerçekte bağımsız bir şekilde varolmasıdır.

2.1.2.Henri Matisse'nin Resim ve İmge Kullanımı

31 Aralık 1869 tarihinde Kuzey Fransa'da doğan Matisse, II. Dünya Savaşı (1940) zamanında hastalığa yakalanmış ve yatağa bağımlı hale gelmiştir. Bu zamanlar hastalığına karşın yoğun şekilde ürettiği yıllardır. 1941'de önemli bir ameliyat geçirir (Lynton.2004:380). Resimlerine yaşadığı coğrafyanın, olayların ve iklimin etkisi yansır. Örneğin Fas'ta iken yaptığı resimlerde daha ışıklı ve sıcak renkler kullanırken; I. Dünya

Savaşı sonrası Collioure'de yaptığı resimlerinde biçimler giderek soyutlaşır, renkler koyulaşmaya ve siyah gölgeler artmaya başlar (Crepaldi, 2001, s.70).

Matisse resimlerinde genel olarak Doğu sanatı özellikleri vardır. Doğu halılarından, seramiklerinden etkilenmiş ve resimlerinde imge olarak kullanmıştır.

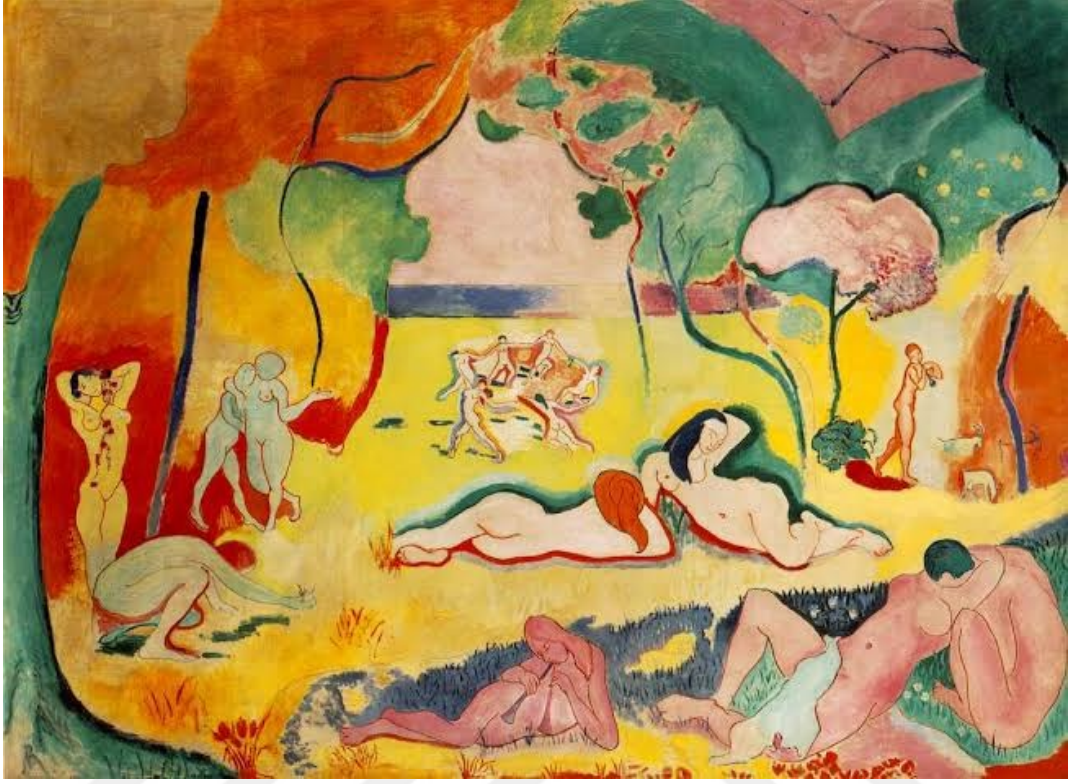
Fovlar, renkleri tüpten çıkmış, çiğ ve saf olarak kullanmışlardır. Doğa renklerine bağlı kalmadan renkleri değiştirerek resim yapmışlardır. Fovların diğer önemli temsilcileri, Matisse, Derain, Dufy, Vlaminck, Rouault'dur (Turani, 2011, s.45).

Fovizm akımının kurucusu olan sanatçı, "sadelik, netlik ve huzur" olarak tarif ettiği ilkesiyle Claude Lorrain'in Fransız Klasisizmine yaklaşır; ancak resim dili Gauguin, Cézanne ve Van Gogh gibi genç kuşak ressamalara daha yakındır. Matisse de rengin ve biçimin doğadaki nesnelere ötesinde başlı başına bir mesajı olduğuna inanıyordu. Resim içi ilişkilere dış gerçekliğin betimlenmesine oranla daha büyük bir değer atfeden Matisse, modern sanatın öncülerinden biri sayılmaktadır (Krausse, 2010, s.85).

Henri Matisse'in resimlerine, Doğu sanatının, estetiğinin ve dünyasının büyük bir etkisi olmuştur. Bu etki sanatçının 1906 yılındaki Cezayir'e seyahatinden önce, gördüğü sergiler aracılığıyla başlamıştır. Kompozisyonlarında genel olarak halılar, minyatürler, seramikler gibi Doğu sanatından etkilerle mekânlar oluşturmuştur.

20. yüzyılın çağdaş ressamı olan Matisse, resimlerine Doğu'yu, biçimsel yanlarıyla olduğu kadar iç dünyasıyla da yansıtmıştır. Doğu yaşam tarzının Batı yaşam tarzına oranla sadeliği, zaman kavramının değişim göstermesini ve yaşamlarına ait anları resimlerinde görülmektedir.

Henri Matisse ‘Yaşama Sevinci’ adlı tablosu;

Resim 1: Henri MATISSE, Yaşama Sevinci (The Joy Of Love, 1905-06, 174x238 cm),
tuval üzerine yağlı boya

Henri Matisse ‘Yaşama Sevinci’ adlı resminde, sanki hurilerle dolu bir cennet bahçesini betimlemektedir. Resimde, ağaçlarla çevrelenmiş geniş, çimenlik alanda dans eden, sevişen, çiçek toplayan, kaval çalan figürler görülmektedir. Figür ve nesnelere belirgin konturlarla sınırlandırılmış ve saf renklerle tanımlanmıştır. Figürler, yuvarlak hatlı ve akıcı biçimde resmedilmiştir (Yılmaz, 2006,s.43). Henri Matisse ‘Yaşam Sevinci’ adlı resminde Doğu hareminden çıkıp Batı resmine geçiş yapan kadınları resmetmiştir. Ayrıca resmin üst tarafındaki halka halinde dans eden figürlerin, sanatçının daha sonra yapacağı “Dans” resmini bize haber verdiğini söylemek mümkündür.

Henri Matisse 'Kırmızı Oda' adlı tablosu;

Resim 2: Henri MATISSE, Kırmızı Oda (Kırmızısındaki Uyum),1908,180×221 cm, tuval üzerine yağlı boya

Henri Matisse 'Kırmızı Oda' adlı resim; Moskova'lı koleksiyoner Sergei Shchukin'in yemek salonu için yapmıştır. 1908 yıllarında Matisse Kırmızı Oda resimde motif olarak kullandığı vazo, çiçek ve meyvelerle bir oda resmetmiştir. Motifler resmin tamamına yayılmış, renk olarak ana renklerden kırmızıyı kullanmıştır. Kırmızı rengini tuvalin yüzeyine yayarak mekanı oluşturmuştur ([http://www. hermitagemuseum. org](http://www.hermitagemuseum.org)).

Henri Matisse 'Ressamın Ailesi' adlı tablosu;

Resim 3 : Henri MATİSSE, Ressamın Ailesi (The Painter's Family), 1911, 143x194 cm, tuval üzerine yağlı boya

Matisse 'Ressamın Ailesi' resimde; oğulları Jean ve Pierre, kızı Marguerita ve eşi Amelie'yi resmetmiştir. Resim, Münih'teki İslam Eserleri Sergisi'nden sonra ve Fas gezisi öncesinde yapılmıştır ([http://www. hermitagemuseum.org](http://www.hermitagemuseum.org)). Figürler kanepelerin, duvar kâğıdının ve en önemlisi yerdeki halının süslemeci-motifsel karmaşıklığı içinde neredeyse kaybolmaktadırlar. Resimde kullanılan halı koltuğa, kanepeye ve duvarlara yayılmış ön plana çıkmıştır.

Henri Matisse resminde figürlerin bedenlerini yok ederek, kişilerin elbiselerini vurgulamıştır. Yüzlerinde ise farklılıkları değil, benzerlikleri resmetmiş, aynı ten rengi, aynı yüz hatlarını kullanmıştır. Sanatçının İran halı ve motiflerinden etkileşimini bu resminde ortaya koymuştur.

Henri Matisse ‘Sohbet’ adlı tablosu;

Resim 4: Henri MATİSSE, Sohbet (Conversation, 1912, 177x217 cm), tuval üzerine yağlı boya

Henri Matisse ‘Sohbet’ adlı resimde kendisini ve eşi Amelie’yi resmetmiştir. Resimde şekiller basitleştirilmiş, minimalleştirilmiştir. Her iki figür de simgesel olarak benzetilerek resmedilmiştir. Bu resimde, Matisse, gerçek yaşamdan bir anı resmederken o anın arkasındaki gerçek ve derin anlamı da renklerle tasvir etmiştir. Resimde mavi renk evreni, yeşil ise yeryüzünü simgelemektedir. Evren ve yeryüzü içinde iki sembolik figür olarak, iki sonsuz yaşam kaynağı olarak ressam ve eşi görülmektedirler. Düz çizgilerin sert hareketi erkeği, kavisli çizgiler dişiyi simgelemektedir (<http://www.hermitagemuseum.org>). Henri Matisse’in ‘Sohbet’ adlı resminde resim içerisinde resim görünmektedir. Bu durum sanatçının İran minyatürlerinden etkilendiğini göstermektedir.

2.1.3.Hale Asaf'ın Resim ve İmge Kullanımı

Hale Asaf (1905-1938), modernleşme sürecini ve kadının sanat alanındaki değişen temsilini en iyi biçimde yansıtan sanatçılardan biridir. Kökeni Osmanlı sadrazamlarından Halil Hamit Paşa'ya dek uzanan, kentli ve eğitilmiş bir aileye mensup olan sanatçının ilk eğitimini evlerdeki İngiliz mürebbiyeden alması, ardından Notre Dame de Sion'da öğrenim görmesi onun çağdaş ve batılı bir yaşam tarzı sürdürmesinin temellerini oluşturmaktadır (Aliçavuşoğlu,2007,s.48). 20'li yaşlarında özgün bir biçim diline sahiptir. Eserlerinde bireysellik ve duygusallık son derece baskındır. Kadın figürü, mekânlar, manzaralar ve otoportreler resmetmiştir. Sadece figüratif eserlerinde değil ne boyarsa boyasın kendisini anlatmıştır.

Mihri Müşfik'in yeğeni olmasından kaynaklı ilk resim derslerini teyzesinden almıştır. Cumhuriyet'in ilanının ardından Türk sanatının olduğu kadar Türk kadının kültürel yapısını temellendirmede etkili olmuştur. Hale Asaf'ın kişiliği ve yapıtları, Cumhuriyet'in ilanı ile ivme kazanan Türk modern hayatının gelişim aşamasında, kadının rolü ve sanata yansıma biçimi üzerine somut kanıtlar sunmaktadır. Resimlerinde Mihir Müşfik'ten etkilenen Hale Asaf; modernleşen Türkiye'nin aydınlık ve yenilikçi yüzünü yansıtan dönemin kadınlarını resmetmiştir. Resmettiği kadınlar yenilikçi, modern, eğitilmiş, günün modasını takip eden ,saç modeli ve kıyafetleri çağdaş figürlerdir (Pelvanoğlu,2007,s.175).

Hale ASAF 'Paletli Oto-portre' adlı tablosu;

Resim 5: Hale Asaf, 'Paletli Oto-Portre', 1925 (?), tuval üzerine yağıboya, 60-50 cm,
Feyhaman / Güzin Duran Müzesi, İstanbul Üniversitesi

Hale Asaf 1925 tarihli olduğu düşünülen 'Paletli Oto-Portre' 'sinde ilk kez bir kadın ressam kendisini çalışırken; paleti ile resmetmiştir. Bu zamana kadar kadın ressamın kendini paletiyle resmetmemesi sebebiyle ve kadının bağımsızlaştığını gösteren bir resim olması sebebiyle önemlidir (Pelvanoğlu,2007,s.124).

Hale Asaf 'Oto-portre'adlı tablosu;

Resim 6: Hale Asaf 'Oto-portre', 1928, tuval üzerine yağlı boya, 64-58 cm, özel koleksiyon.

Sanatçının 'Oto-portre' adlı resmi, 'Paletli Oto-portre' resmine göre daha dramatik biçimde resmedilmiştir.

Hale Asaf 'Kedili Kız' adlı tablosu;

Resim 7: Hale Asaf 'Kedili Kız' 1929 (?), malzemesi ve nerede olduğu bilinmiyor

Türk resim sanatı için önemli olma sebeplerinden biri, genç kızlıkla kadınlık arasında yer alan bir kadının kucagında tuttuğu kedi figürüdür. 'Kedili Kız' portresi bu zamana kadar resmedilen kadın figürlerinde kullanılmamış bir kompozisyona sahiptir (Aliçavuşoğlu,2007,s.48).

Hale Asaf ‘Mavi Elbiseli Kadın’ adlı tablosu;

Resim 8: Hale Asaf, ‘ Mavi Elbiseli Kadın’, 1931, tuval üzerine yağlıboya,
74-52 cm, özel koleksiyon

Sanatçının bu resminde portresi yapılan kadının yoğun duygusal bir duygu içerisinde oldukları izlenimi vardır. 1930 yıllarında hastalığının ağırlaşması, ressamın yaptığı portrelerin yoğun dramatik bir etki bırakmasına sebep olmaktadır. ‘ Mavi Elbiseli

Kadın' resmi de dönemin kadın modalarını yansıtan özellikler taşımaktadır. (Pelvanoğlu,2007,s.145).

Hale Asaf 'Bursa'adlı tablosu;

Resim 9: Hale Asaf, 'Bursa', tarihsiz, (1928-9?), tuval üzerine yağlı boya, 47-47 cm, MSGSÜ İstanbul Resim Heykel Müzesi, (Müze giriş tarihi 1937)

Hale Asaf portelerinden sonra ağırlıklı olarak Bursa manzaraları resmetmiştir.1929 tarihlerinde Asaf Bursa'ya öğretmen olarak atanmıştır. Bursa'da kaldığı bir yıl içerisinde kaç adet Bursa manzarası yaptığı bilinmemektedir. Resimlerinde Bursa'nın mimari zenginliğini oluşturan mimari yapılar bulunmaktadır (Pelvanoğlu,2007,s.160).

2.2.Sanat Eğitimi

Sanatı anlamak, sanatsal etkinliklere katılmak, sanatla ilgilenmek her insanın ihtiyacıdır. Sanat, dünyayı anlamanın ve yaşantımızı yorumlamanın bir yoludur.

Birey kendini ifade edebildiği sürece mutludur. Duygularını, düşüncelerini, izlenimlerini bir şekilde dışa vurma ve paylaşma isteği içindedir. Duygu ve düşüncelerini, sözlü, yazılı ve işaret dili gibi semboller kullanarak sembolleştirebilirler. Sanatı kullanarak, etkileyici ve kalıcı ürün ortaya koyan, kendini ifade etme yolu bulan insan mutluluğu tadabilir. Zaman geçtikçe doğadan kopan, teknolojik bir dünya içine giren ve yalnızlaşan insanın sanata olan ilgisinin sebebi budur. (Cüceloğlu,2002,s.146).

Sanat, insan için, sosyal yaşamın en önemli yönlerinden ve unsurlarından biridir. Sanat eğitiminin insan hayatında olmadığını düşünsek bile, sanat kişinin hayatında farkında olmadan yer eder. Kıyafetlerinde, evlerinde, çalışma ortamlarında ya da dolaştıkları mekânlarda sanat insanın peşini bırakmaz. Birçok insan doğuştan gelen yeteneklerinin farkında değildir ya da kullanmaz. Sanat ile iç içe olmayan insanların estetik duygudan, zevkten uzak olmaları kaçınılmazdır.

Sanat eğitimine bu noktada ihtiyaç duyulmaktadır. Çünkü sanat eğitimi bireye kendini tanımasına yardımcı olmaktadır. Sabır, oto kontrol, azim, merak, yaratıcılık, uyum, empati, güven, eleştirel düşünme, iletişim, işbirliği, hayal gücü, dikkat ve odaklanma insana özgü kültürel bir dünya üzerinde düşünmeyi öğretmektedir. Karşılaştığı olayları özgürce yorumlayarak anlamlandırmasına yardımcı olmaktadır. Genel geçer bilgi kalıplarından; görme gücü, görsel analiz, esnek ve çok yönlü düşünme, nesnelere arası ilişkileri görmek, görünenin arkasındaki görünmeyenleri görmek gibi yetileri ortaya çıkarmaya yardımcı olacaktır.

Sanat, düşünceleri, duyguları, olayları, deneyim ve becerileri aktarabilmeye yönelik, kendini anlatabilmesi, tanımlayabilmesi için kullandığı yaratıcı bir faaliyettir (Tezcan, 2003, s.12).

Sanat eğitimi; insanın duygu, düşünce ve izlenimlerini estetik düzeyde anlatabilme yeteneğini ve yaratıcılığını ortaya koyma çabasıdır. Sanat eğitimi; gençlik, estetik yargı, yeni duygu biçimlerine, eğlenceye ve yeni huzursuzluğa yardım etmek isteyen, bize doğru yolu yönlendirmeyi öğretiyor (Erbay, 2000, s.9).

Çağdaş eğitim anlayışında, bilgi aktarımıyla beraber ilgi ve yeteneklerini geliştirmeyi, beceri kazandırmayı, topluma sanat alanında, bilimsel ve kültürel alanda yeni ürünler ortaya koyabilen bireyler kazandırmayı amaçlamaktadır (Konak, 2008,s.32).

Sanat eğitimi, dar anlamda plastik sanatların eğitimi ve öğretimi ile ilgilidir. Çalışma alanı uygulamalı araştırma, sanat eleştirisi, sanat tarihi ve estetiği içerir. Müfredat, çalışma prosedürleri ve değerlendirme gibi atölye donanımı ve ekipmanı gibi metodolojik konuları içermelidir (Yolcu, 2009, s.90).

San' a göre; birey tek bir alanda eğitilmemelidir. Eğitimler arası etkileşim kurularak sanatla eğitim olmalıdır. . Amaç sanat eseriyle karşılaşan bireyin zihinsel düşüncelerini, algılamasını, imgelem oluşumu gibi süreçlerini eğitmektir. Sanatı algılayıp değerlendirebilen ve sanatı seven insanlar yetiştirmek hedeflenmektedir. Eğitim ve öğretim olarak değerlendirilen sanat eğitimi kapsayıcı bir ilke olarak değerlendirilmektedir (San,1979, s.3).

Sanat eğitimi, estetik kaygının gelişimine, bir insanın tüm manevi ve fiziksel eğitimi içindeki düşünce ve tutumlara, yetenek ve yaratıcılığın olgunlaşmasına ve sanatsal değerlere sabırla yaklaşma çabalarına dayanır.

Sanat eğitimi bir kişinin yaratıcı gücünün gelişmesine ve estetik kaygı birikimine dayanır. Modern sanat eğitimi, herkes için gereklidir. Sanatı kıran, anlayan, sanatı destekleyen önyargıları, seçkin bir sanat tüketicisi olarak eğitim görmeyi amaçlamaktadır (Artut, 2009, s.104).

Eğitim, sanat ve bilimle iç içe olmalıdır. İnsana yeni bilgiler keşfetmesinde ve insana hizmet etmesinde işlev sağlayan sanat ve bilim; bunun yanı sıra duyguların, zihinsel yeteneklerin ve düşüncelerin gelişimine katkıda bulunur. Sanat eğitimi, kişiye estetik kazanımlar edinmesinde, hayatındaki uyarınları doğru bir şekilde yönetmesini öğretmeyi amaçlar. Her yaş grubu için gerekli olan sanat eğitimi bireyin yaratıcılığını, estetik beğeni yönünü ve zihinsel gelişiminin gelişmesine yardımcı olur (Yolcu, 2009, s.93).

Günümüzde modern eğitim müfredatlarından beklenen, öğrencilere sadece bilgi ve becerileri kazandırmak değildir. Bir kişinin çeşitli sentezler aracılığıyla sıra dışı fikirler ve ürünler üretme yeteneği, ihtiyaç duyduğu yerde ve zamanda edindiği bu davranışları uygulama yeteneğidir. Sanatta yaratıcılık, insanın bulunduğu çevreyi algılama, estetik yargılarda bulunma ve sanat yoluyla hayatını güzelleştirme olarak tanımlanabilir (Özsoy, 2009, s.12).

Temel olarak, sanatsal eğitimin amacı ve gerekliliği, insan ruhunu yüceltmeyi, insan ruhunu özgürleştirmeyi ve düşünebilen, yaratıcı, estetik kaygıları olan bir toplum yaratmayı amaçlamaktadır. Sanat eğitimi, ifade özgürlüğü verir. Aynı zamanda, sosyokültürel yaşamın ve insanların kişisel deneyimlerinin öznel ve ayrıntılı bir alanıdır.

Yaratıcı, özgün, benlik saygısı gelişmiş birey olmayı hedefleyen, bir bütün olarak aynı niteliklere sahip medeni bir toplum yaratan, sanat ve emek eğitiminin gerçekleşebileceğini bilmelisiniz. Sanat eğitimi, gelişebilme, olaylara farklı bakış açıları kazandırabilme ve ilerleyebilme sebeplerinden dolayı toplumlar için önemlidir (Artut, 2009, s.119).

2.2.1.12 ve 14 Yaş Grubu Çocuğunun Gelişimsel Özellikleri

Ergenliğin başlarına rastlayan bu dönemde çocuk, konu, simge, anlamlı imgeler ve görsel anlatımlar kullanarak çizimlerinde her türlü ayrıntıyı başarıyla uygulayabilmektedir.

Bedensel ve ruhsal yönden oldukça kritik olan bu dönem de duyguların gelişmesini, düşüncelerin gelişmesi izler. İnsan figürlerinde hareket, hareketten oluşan kıyafetlerdeki kumaş kıvrımları belirginleşmiştir. Resimleri de gerçeği yansıtmaya, objelerin orantılarını, boyutlarını ve derinliklerini çizgilerine yansıtmaya çalışırlar. Çocuklarda eleştirme bilincinden dolayı zengin yaratma gücünü yitirme olasılığı vardır. Çizim ve boyama bilgisine daha çok dikkat ederler. Eleştirel yaklaşımlardan kaynaklı yaptıkları resimleri beğenmezler.

Resimlerinde duygu ve düşüncelerini anlatmada perspektifi kullanarak ön-arka plan fikri gelişir. Çevrelerini daha iyi algılayabildikleri ve insan figürlerini büyük bir ayrıntı ile çizildiği görülür.

Mantık çağı döneminde çocuk ya da ergen çevresinde gördüğü objelerin orantılarını, boyutlarını, derinliklerini çizgilerine yansıtmaya çalıştığı gözlenir (Yavuzer, 2016, s.67).

Mantık çağında çocuk, çevresinde olup bitenleri kendi düşünceleriyle değerlendirebilir.. Bu dönemde; yapılan çalışmalara karşı eleştirel yaklaşımda bulunur. Resimlerinde gerçeği yansıtmaya çabası sanatsal, estetik bir çabaya dönüşür. Bireysel kimliğini bulmaya çalışan ergen, resimlerinde duygusal yaklaşımlarda bulunarak sanatsal çözümler yapmaya çalışır. Renklerin anlamlarını öğrenerek, tonlama yapmayı ve renkler arasında etkileşim kurmayı öğrenir. Resimsel bütünlük tekrar kazanılır. (Kırıçoğlu, 2005, s.96)

2.2.2.Görsel Sanatlar Eğitiminin Temel Amaçları

Güzel sanatlar, öğrencilerin bilgisi, günlük yaşam ve diğer konular arasında mantıklı bağlantılar kurmayı amaçlar. Bu yöntem, modern eğitim yaklaşımı bağlamında da değerlendirilen, disiplinler arası bir yaklaşımın bir yansımasıdır.

Görsel sanatlar dersi alan kişinin sanatçı veya üstün yeteneklere sahip olması gerekmez. Amaç bireyleri ressam olarak yetiştirmek değil, onlara gelecekte ihtiyaç duyacakları bilişsel ve karakteristik özellikleri kazandırmaktır. Görsel sanatlar eğitimi bireyin kendini ifade edebilme, sabır, oto kontrol, azim, merak, yaratıcılık, uyum, empati, güven, eleştirel düşünme, işbirliği, ince kasları kullanma becerisi, göz-el koordinasyonu, görme gücü, görsel analiz dikkat ve odaklanma, sanat ve kültürel bilgi birikimi, esnek ve çok yönlü düşünme, üç boyutlu düşünme, hayal gücü, gibi özellikleri kazandırır.

Görsel sanatlar eğitimi yardımı ile ulaşılabilecek üç ana eğitim hedefi şöyle açıklanabilir.

a) Öğrencilere öğretmenin görsel sanatı; Bugün tarihi gelişim içerisinde olan çeşitli kültür ve topluluklar ya da ürettikleri birçok sanat türünün analizine dayanarak, içeriği

anlayarak bunları değerlendirmeyi öğrenirler. Öğrenciler öğrendikleri çalışmalardan anladıklarını ifade etmek için kendi sözcüklerini ve deneyimlerini kullanmalıdırlar. Böylece, düşünme becerileri ve bireysel ifade, kalıplaşmış kalıplardan kaçınılarak geliştirilmiştir.

b) Öğrenciler görsel sanatı tanımlarken ve yerel ve evrensel sanatın farklı içeriğini ve anlamlarını tanımlarken onlara analitik ve eleştirel düşüncelerle nasıl yaklaşacaklarını öğreneceklerdir.

c) Öğrencilerin fikir geliştirmesi, sanatla ilgili fikir geliştirmesi ve bu fikirleri farklı materyaller kullanarak ürünlere dönüştürmeyi öğrenmesi gerekir (Ayaydın A., 2009, 16).

Bu hedefler, '1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanunu'na uygun bir anlayışla hazırlanmıştır.

Bireysel ve Toplumsal Amaçlar:

1. Sanat eğitimi öğrencilere, hayatı ve doğayı keşfetme hassasiyeti verir.
2. Seçme, sıralama, birleştirme ve düzenleme becerilerini kazandırmak; analiz ve sentez yapma yeteneği ile eleştirel bir bakış açısı geliştirmeye yardımcı olur.
3. Yeteneklerini ve kendine olan güvenini geliştirir.
4. Kendilerini ifade etme fırsatı verir.
5. Bu alandaki çeşitli kaynaklardan (müzeler, galeriler, tarihi eserler, vb.) öğrencinin ilgisini çekebilmek ve geçmişini korumayı ve geleceğini yapılandırmayı anlayabilmesine katkıda bulunur.
6. Öğrencinin herhangi bir alanda kullanılabilecek yaratıcı davranış kazanmasına yardımcı olur.
7. Öğrenciye küresel ve yerel eserleri tanıma fırsatı verir.
8. Sanat eğitimi milli ve insani nitelikleri tanınmasına yardımcı olur.

9. Tarihten kalan sanatsal birikimi algılama ve varlığından onur duyma niteliği kazanır.

10. İşbirliğine dair anlayış ve duyarlılık kazanmak, paylaşmak, sorumluluk almak, başkalarının çalışmalarına saygı duymak ve kendi çalışmalarınıza saygı duymayı öğretir.

11. Öğrencinin zihinsel farkındalık geliştirmesi, iç dünyasını ifade etmesi, duysal tepkilerini ortaya koyması ve bedenine saygı duyma bilincini geliştirir.

12. Öğrenciye aklını, duygularını ve zevklerini sorgulama bilinci kazandırmak sanat eğitiminin bireysel ve toplumsal amaçları içerisindedir.

Algısal Amaçlar:

1. Öğrencilerin algı ve hayal gücünü geliştirmek,
2. Öğrencinin görsel algı ve deneyimlerini sanatsal ifadelerle dönüştürmesini sağlamak,
3. Öğrencilerin bilgilerini diğer alanlarda kullanma becerisini geliştirmek,
4. Öğrencilere birikimlerini deneyimleme imkanı verir.
5. Öğrencinin karşılaştığı yeni problemler karşısında çözüm geliştirme olanağı tanınması algısal amaçlar içerisindedir.

Estetik Amaçlar:

1. Öğrenci, sanatçı yapıtlarının önemini farkına varır.
2. Öğrenciye, kültürümüzden bugüne miras kalan sanat ve doğa eserlerinden zevk alma, onlarla gurur duyma ve korunma düşüncesini kazanma zevkini vermek.
3. Resim, heykel, baskı vb. alanların sevgisini ve bu duyguyu yaşamın tüm alanlarına yansıtma yeteneğini kazanabilme ve davranış biçimini kazanabilme,
4. Öğrencilerin, doğa tarafından seçilen veya insan eliyle yarattığı, estetik birikimlerini kullanarak yarattıkları nesnelere değerlendirme bilinci kazanmak,

5. Öğrencilere kendilerini ifade etmeleri için estetik değerlerden yararlanma fırsatı vermek sanat eğitiminin estetik amaçları içerisindedir.

Teknik Amaçları

1. Her türlü alet ve teçhizatı kullanarak, öğrencinin kullanma arzusunu ve yeteneğini kazanıp kendini, görsel anlatım diline çevirerek geliştirmesini sağlamak,
2. Farklı tekniklerle bulunan verilerin nüfuzunu değerlendirebilme ve öğrencilerin değişikliklerden fayda elde etmelerine yardımcı olmak,
3. Farklı metotların getireceği ifade zenginliğini anlayabilmek,
4. Öğrenciye, kullandığı yöntemlerin yanı sıra yeni yöntemler arama arzusu ve cesaretini vermek,
5. Öğrenciye bu amaç için uygun materyali seçme, materyalden anlam çıkartma fırsatı sağlamak,
6. Öğrenci duygu ve düşüncelerini yansıtırken önüne çıkan engellere karşı yeni çözümler bulma ve kendine olan güvenini sağlama da teknik amaçlar etkilidir (MEB, 2006).

Kırıoğlu, sanat eğitiminin amaçlarını şöyle sıralamıştır;

1-Sanat eğitimi bireye iletişim kurma özelliği kazandırır. İnsanların düşünceleri, imgeleri, duyguları sanat ile görsel hale gelir. Bu özel dünyanın dışı dönüşmesi, yaratıcı sanat ürünleriyle anlatımı sağlar.

2-Sanat eğitimi kişiye görsel okur-yazarlık kazandırır. Sanat eğitimi sayesinde geçmişten bugüne gelen sanat eserlerini anlayabilmesine katkıda bulunur.

3-Sanat eğitimi kişiye, niteliksel ayırmsamaya yönelik eleştirel düşünme kazandırır. Dünyayı algılamada ve estetik değerler kazanmasında etkilidir.

4-Sanat eğitimi kişiye kendi kültürünü olduğu kadar, öteki kültürleri öğrenme ve değerlendirme olanağı verir. Yaşadığı çevrede, değerlerle düşünmeyi öğrenen kişinin

bakış ve görüş alanı genişler. Kişiyi içinde yaşadığı kültüre, başka kültürlere, geçmişe ve çağdaşa aynı değerle ilgi, bilgi ve sevgiyle yaklaşım sanatsal düşünmeye bağlıdır.

5-Sanat eğitimi insanın kendini ifade edebilmesinde, duygu ve düşüncelerini anlatabilmesinde etkilidir. Ürettiği sanat eserleri sayesinde kendini tanımasına ve yaratıcılığının artmasına yardımcı olur.

6-Kişinin sanat aracılığıyla öğrendiği, üretirken kazandığı yaratıcı davranış, bütünlüğü yaratma yetisi, izlerken elde ettiği eleştirel tavır ve ayrıcalıklı bir göz kazandırır.

7-Sanat eğitimin amacı yaratmanın bir güdüsü olarak hazzı ve bu hazdan kaynaklı mutluluk duygusunu çocuklara kazandırır.

8-Sanat eğitimiyle kişi çok ve gerçek sanat yapıtı görme olanağı kazanır. Sanatı eleştirel gözle algılayıp, bu yapıtlardaki değerleri özümsemeyi sağlar.

9-Sanat, yaratıcı, kendine güvenen, özgür düşünebilen bireyler yetiştirerek toplumsal gelişime katkıda bulunur. Bu süreç kişide birey olma bilinci yaratır ve toplum içinde kendine, çevresine yabancılaşmaktan kurtulur (Kırıçoğlu, 2005, s.48-51).

2.2.2.Ortaokul 7.Sınıflarda Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Kapsamı

Kazanımlar: Kazanımlar, öğrencilerin öğrenme sürecinde edineceği bilgi, beceri ve alışkanlıkları içerir. Görsel sanatlar dersinin amacının öğrenciler tarafından başarılması, her çalışma alanındaki benzersiz eğitimin kazanılmasına bağlıdır.

Öğrenme Alanları: Görsel sanatlar dersi öğretim programı üç bölüm altında yapılandırılmıştır:

1.Görsel Sanatlarda Biçimlendirme:

Görsel sanat unsurlarını; çizgi, şekil, doku, renk, mekan, denge, vurgu, uyum, kompozisyon ve hareket olarak belirlenebilir.

Sanatsal yaratımda, çizgi, şekil, doku, leke, yapı gibi görsel sanat elemanları ve denge, vurgu, hareket gibi sanatsal düzenlemenin ilkeleri amaç değil araç olarak değerlendirilmektedir. Bu unsurlar olmadan kişi duygularını, fikirlerini ifade edemez,

yansıtamaz veya tamamen yeni bir form anlayışı ile açığa çıkaramaz. Sonuç olarak, diğer çalışma alanlarıyla birlikte “Görsel Sanatın Oluşumu” çalışma alanı dersin temelini oluşturur.

2.Görsel Sanatlar Kültürü:

"Güzel Sanatlar Kültürü" öğrenme alanında, öğrencilerin beklediği başarılar, "estetik", "sanatsal eleştiri" ve “sanat tarihi” sanatının varoluşunun sarmal bir biçimde ortaya çıktığı diğer disiplinlerden geçerek oluşturulur. Böylece, sanat pratiği yapan ve sanat yapmaktan hoşlanan insanları yetiştirme hedefine ek olarak, yapıtı analiz edebilir, yapıtın kalitesini taşıyanları değerlendirebilir ve bu kaliteyi taşımayan, sanatçı ile usta arasındaki farkı algılayabilir. Hem toplumda hem de toplumdaki yeri ve önemi ve daha da önemlisi, sanatçı olmayanları birbirinden ayırabilecek modern neslin yetiştirilmesi amaçlanmaktadır (MEB, 2006).

3.Müze Bilinci:

Varlığından bu yana pek çok aşamadan geçen insanlık, geçmişinin bilgisi, anlayışı ve bilgisi hakkındaki merakla doludur. Ulusların tarihi kalıntılarının ve sosyal ve kültürel birimlerin maddi kalıntılarının depolandığı müzeler, ulusal kimliğin oluşmasında etkili kurumlardır. Gelişmiş ülkelerde, müzeler etkili bir eğitim ortamı olarak kullanılmaktadır. Müzeler, aktif eğitim, deneyim, çevre, inşaat ve etkileşim fikri ile çocukların eğitiminde önemli kurumlar haline gelmiştir. Çünkü müzeler, çocukların gelişimine katkıda bulunabilecek, onları canlı, duygusal, dinamik, bilgilendirici ve sosyal yapacak uygun bir ortam sağlar. Müzeler farklı kültürel değerleri teşvik eder ve çocukların bu topluluğun kimliği olduklarını hissettirerek özgüvenlerini geliştirmelerine yardımcı olur. Aynı zamanda çocukların sanatla bağlantı kurmasına yardımcı olur. Küçük yaşlardan itibaren, çocuğun müzelerdeki nesnelere tanışması ve ilgili faaliyetler sanat anlayışını geliştirir ve sanatla ilgili görüşleri farklıdır. Bu duruma dayanarak “Müze Beel Bilinci” olarak adlandırılan bir eğitim alanı, “Görsel sanatlarda oluşum” ve “Görsel sanat kültürü” oluşturulması gerekiyordu (MEB, 2006).

Öğrenme ve Öğretme Süreci:

Görsel sanatlar müfredatı, gelişim aşamalarını, bireysel farklılıkları değerlendiren ve öğrenci merkezli bir yaklaşım kullanarak hazırlanmıştır. Müfredat; öğrenci katılımı sağlanabilecek uygulamalar içermelidir. Bu uygulamalar bireysel farklılıklara göre oluşturulabilir, bağımsızdır ve grup öğrenimini teşvik eder, okul dışındaki öğretim kalitesini gösterir.

Programın amacı; resim, heykel, fotoğraf, baskı vb. ile ilgili birikim ve deneyim kazandırmak ve onlara bilgi, yöntem ve karşılaştıkları sorunlara çözümler bulma alışkanlığını aşmaktır. Bu nedenle, öğrenciler aktif olarak tüm öğrenme etkinliklerine katılırlar ve öğretmen öğrenciyi bu süreçte yönlendiren ve kendini geliştirmesine yardımcı olan bir rehberdir.

Bu çerçevede;

- Öğrenciler bireysel olarak ve gruplar halinde karşılaştıkları sorunlara yaratıcı çözümler geliştirir, bilgi ve tecrübelerini geliştirir ve sosyal ortamlarıyla paylaşır.
- Öğrenciler yaşamlarının her aşamasında çeşitli araştırma yöntemleriyle bilgiyi birbirlerinden bağımsız olarak öğrenme, değerlendirme, sorgulama ve yorumlama yaparlar.
- Öğretmen, öğrencilerin öğrenme sürecinde karşılaştıkları güçlüklerin üstesinden gelmelerine yardımcı olur ve yapıcı eleştiriler yoluyla onlara rehberlik eder.
- Öğretmen, öğrencilerin deneyimleme süresinde ürettikleri eserleri inceler ve destekler.
- Eğitimci, öğrencilerin öğrenme etkinliklerinde kendilerini değerlendirmelerini izler, değerlendirir ve teşvik eder.
- Görsel sanatlar yaşamın her alanı ile içe içedir; bu yüzden bütünlük gerektirir. Öğretmen öğrenci velileriyle iş birliği yapmalı ve onları okul dışında estetik duyarlılık geliştirmeleri için yönlendirmelidir.

Öğrenme-öğretme sürecinde, tüm öğrenme süreçlerinin gönüllü olarak olaylara katılmak, dikkatlerini ve dikkatlerini canlı tutmak ve kendilerini rahatsız hissetmeleri için yaşam odaklı olduğu varsayılmaktadır (MEB, 2006).

2.3.Yaratıcılık

2.3.1.Yaratıcılık Tanımları

Günümüz de hayatın içinde insan ilişkileri, karmaşık ve sorunlu bir hal alabilir. Bu durum bireyler üzerinde hislerinde tikanıklıklara ve problemlere neden olur. Bu meseleleri aşmak için çağdaş yaşam sürecinde kişi yenilikçi ve yaratıcı çıkışlar bulmalıdır. Bireyler varoluşta bu nitelikle doğmuştur. Yaratıcılık ile ilgili ilk araştırmalar Amerikan Psikoloji Birliği (APA) tarafından, 1950’li yıllarda Guilford başkanlığında başlatılmıştır. Guilford (1972)’a göre yaratıcılık, beş mühim sabit olmayan değerlerin birleşimi ile oluşur. Sabit olmayan bu parçalar; “problemlere karşı genel anlamda duyarlılık, düşünme alışkanlığı, görüş değiştirme esnekliği, orijinallik ve gerçeği yeniden tanımlama kapasitesi’dir (Rouquette, 2007, s. 52).

Craft (2007) gelecekte değeri artan yaratıcılığın, geçmişte asla kazanmadığı değerli bir kavram olduğunu tanımlarken, Torrance (1998) ise yaratıcılığı “sessiz bir devrim” şeklinde belirtmiştir.

Yaratıcılık, Latince “creare” sözcüğünden gelmiştir ve “doğurmak, yaratmak, meydana getirmek” anlamına gelmektedir (San, 2008, s. 3).

Bilim camiasının bir noktada birleştiği yaratıcılık tanımı ise; “yeni görüş ve ürünler ortaya koyma, ön öğrenmelerden, önceki bilgilerden hareketle yeni bilgiler oluşturma, yeni ve kişiye özgü sentezi meydana getirme ve problemlere yeni çözüm yolları bulabilme şeklindeki yetenektir ” şeklindedir (Atasoy, Kadayıfçı & Akkuş, 2007).

Yaratıcılık; daha önce gidilmeyen yollardan sonuca ulaşma niteliğidir. (Senemoğlu, 2010).

Yaratıcılık; sadece sanat ile ilgili bir kavram olmayıp bireyin varlığının başından sonuna her anında yer bulan temel yeteneği olarak var olmuştur.

“Yaratıcı Düşünme Testi”ni geliştiren Torrance (1998)’a göre yaratıcılık; “zorlukları, problemleri, bilgi edinmedeki boşlukları, rahatsız edici ya da eksik öğeleri sezip, bunlar hakkında tahminler yapmak ve hipotezler kurmak, bunları test etmek, sonuçları karşılaştırmak, bu hipotezleri değiştirip yeniden sınamak ve sonuçları iletmektir.” (Aslan, 2001, s. 22). Yaratıcılık hayatımızın bir parçasıdır. Günlük hayatımızda karşılaştığımız sorunları aşma konusunda yaratıcılığa ihtiyaç hissederiz ve bu problemleri yaratıcı becerimiz ile çözeriz.

Yaratıcılık kavramı ve yaratıcı düşünme birbirinden farklı kavramlardır. Yaratıcı düşünme; zihinsel bir süreç iken yaratıcılık zihinsel ve eylemsel bir süreçtir (Yazçayır, 2015).

2.3.2.Yaratıcılık ve Eğitim

Yaşantılar yoluyla kişide istendik davranış değişikliği oluşturma sürecine eğitim denir. Eğitimde amaç bireyi kendisi ve toplum için yararlı ve üretken bir varlık haline getirerek toplumun gelişimine katkıda bulunmaktır.

Ülkemizde 2005 tarihinden itibaren uygulamaya konan öğrenci merkezli eğitim öğrencinin daha yaratıcı ve etken olmasına destek olarak hazırlanmıştır.. Fakat bu sistem çok fazla anlaşılammış ve uygulanamamıştır. Yaratıcı, sorgulayan ve üretici bireyler yetiştirilmek hedeflenmiş fakat öğretmen merkezli, geleneksel eğitim devam etmiştir. Öğretmen merkezli eğitim; üretmeyen bireyler ve sorgulama yetisinden uzak ve merak etmeyen nesiller yetiştirir.

Öğretmenlerin öğrencileri destekleyici eğitimlerde bulunması gerekmektedir. Öğrencilerin yaratıcı düşünmeye teşvik etmek gerekir. Öğretmenler, öğrenci farklılıklarına saygı göstermeli ve öğrenciye yönelik eğitim düzenlenmelidir. “Demokrat öğretmen, eğitimin istendik bir davranış değişikliği olduğunu bilir; ancak bu işi yürütürken öğrenciyi bir nesne değil, bir insan yani özne olarak görür” (Uygun, 2013, s.169). Yapılandırmacı sistemle ulaşmak istediğimiz eğitim sisteminde nitelikli öğretmen sayısı ne kadar çok olursa, sonuçlar o kadar başarılı olacaktır. Aksi durumda kendisini geliştirmeyen ve günceli takip etmeyen öğretmenler, çocukların başarılı olmalarına engel olacaktır.

Yapılandırmacı eğitim sisteminde öğretmenlerin, yaratıcı düşünmeye yönlendirmeli ve özgün düşünceler üretmelerinde destek olmalıdır.

Yaratıcılık, “Olaylara yeni bir bakış açısını, yani parçalar arasında yeni ve alışılmamış ilişkiler kurabilme becerisini ortaya çıkartmaktır. Yaratıcılık, olmayan bir şeyi hayal edebilme, bir şeyi herkesten farklı yollarla yapabilme ve yeni fikirler geliştirebilme yeteneğidir” (Saban, 2010, s. 98). Toplumun ilerleyebilmesi için yaratıcı bireylerin artması gerekmektedir.

Eğitim içerisinde öğrencinin yaratıcı çözümler bulabileceği sorunlarla karşı karşıya getirmek öğrenciyi zorlayacak problemlere çözüm aramaları sağlanmalıdır. Bu sorunlara çözüm bulmaların da öğrenciye destek olmalı ve bulabilecekleri farklı yolları göstermek gerekir. Öğretmenler yaratıcı düşünceyi her alanda kullanmalı ve öğrencinin karşılaştığı problemlere farklı cevaplar vermesine destek olmalıdır. Örneğin çoktan seçmeli sınavlar öğrencileri kalıplaşmış bilgiye yönlendirir. Fakat kalıplaşmış çözümler yerine, öğrencinin yaratıcı çözümler bulabileceği eğitim verilirse öğrencinin gelişimini sağlanacaktır.

‘Bireysel yaratıcılık çok önemli ve değerlidir fakat kitlesel kalkınma söz konusu olduğunda yeterli olmamaktadır. Bu nedenle, yaratıcılığın temel eğitim felsefesinin içinde yer alması gerekir’ (Orhon, 2011, s. 22).

Yapılandırmacı eğitim sistemi tam olarak hedefine ulaşamamıştır. Eğitim sistemimiz içerisinde kalıplaşmış eğitim sistemleri öğrencilerin yaratıcı davranış göstermesine engel olmaktadır. Öğrencilerin beş duyu organına hitap eden müze, çevre gezileri yapılmalı, materyal ve teknik kullanılmasına özen gösterilmelidir.

Yaratıcılık, eğitim için önemli bir etkidir. Fakat eğitim sistemimizde yaratıcılığın gelişmesi için gerekli düzeyde ve yapılması gereken çok değişikliğin olduğu düşünülmektedir.

2.3.4.Sanatsal Yaratıcılık

Yaratıcılık insanın iç ve dış dünyasını, duygusal ve akıl sağlığını besleyen önemli bir etkidir. İnsanın sosyal ve manevi, estetik ve bilimsel veya teknolojik değeri olduğu

kabul edilen yeni fikirleri, görüşleri üretme çabası, problem çözme, keşif, analiz, iletişim, duyuşsal ve düşsel gibi etkinliklerde kullanılan üst düzey düşünme etkinliğidir. San; yaratıcılık, sadece sanatsal etkinliklerde ya da sanat eğitimi ve öğretimine dair kavram olmadığına, insan yaşamının ve insanlığın tüm evriminin tüm yönlerinde yeri olan temel bir yetenek olduğunu belirtmiştir (San, 2004,s.14).

Yaratıcılık hakkında birçok eğitimci farklı tanımlar yapmıştır, Yaratıcılığın tanımı yapılırken yeni bir şey oluşturmaktan ya da yenilikler ortaya koymaktan bahsedilir. Matisse ‘Her gerçek yaratma içten gelir, bunu dışardan birtakım malzeme ile besleriz. Bu sanatçının yalnız kendisinin yer aldığı ve yavaş yavaş dış dünyayı içine sindirdiği bir süreçtir. Bu süreç resmi yapılan obje kendisinin bir parçası oluncaya kadar sürer’ diye tanımlamıştır (Matisse,2001).

Eroğlu; yaratıcılığı tanımlarken yaratıcılıkla bağlantılı olan alt basamaklarına ayırarak tanımlar;

1-Çocuğun duygu ve düşüncelerini dile getiren resim, heykel, müzik ve oyun gibi araçlarla dürtüsünü güçlendiren etkinlikler sonucu olan ‘yaratıcı anlatım’,

2-Öğrenilen bilgileri bütünleştirmesine yardımcı olan ‘yaratıcı bellek’,

3-Çocuğun karşılaştığı sorunlara çözüm üretebildiği ‘yaratıcı düşünme’,

4-Düşünme ya da öğrenmede yeni bağlantılar kurup, anlamasına yardımcı ‘yaratıcı etkinlik’,

5-Güzel sanatlar yapıtlarını, ilgi ve yeteneklerini kullanarak ortaya koymayı dile getiren ‘yaratıcı deneyim’ olarak nitelendirir (Eroğlu,2017, s.10).

Yaratıcılık; gözlemleri yoğunlaştırarak derinlemesine incelemek, ayrıntıları ve farklılıkları fark edebilmektir. Yaratıcı süreçlerin oluşumunu ve ortaya çıkışını sağlayan durumları keşfetmek gerekir. Böylece yaratıcı süreçlerin oluşumuna destek olunacaktır. “Yaratıcılıkla ilgili ayrı bir teoriye ihtiyacımız yoktur; çok çok insan düşünüşünün yeni, değerli ya da ilginç bir şeyi üretmesinin olası olduğu olağan süreçlerin hangi koşullar altında gerçekleştiği ile ilgili bir teoriye ihtiyacımız vardır.” (Simon, 2001: 213-214)

Yaratıcılığın ölçülmesi ile ilgili Guilford; akıcılık, esneklik, özgünlük, sorunlara karşı duyarlılık, araştırmacı davranış, yeniden düzenlenme ve değerlendirme kıstaslarını belirlemiştir (Kırışoğlu,2005, s.170).

BÖLÜM III: YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmada kullanılan yöntem, çalışmanın evren ve örnekleme, veri toplama tekniklerine; verilerin toplanmasına, analizine yönelik bilgi ve açıklamalara yer verilmiştir.

3.1.Araştırma Modeli

Araştırma; gerçek ve araştırma doğruluğunu ortaya çıkarmak için bilgi alanlarından elde edilen sistematik ve eleştirel bir biçimde incelenmesi sonucunda elde edilen bilgileri farklı ilişkiler kurarak sonuçlara ulaşmak için yapılmış araştırma ve deneyimler bütünüdür.

Bu araştırmada çocukların yaşam alanlarında elde ettikleri imgelerin 12 yaş aralığındaki çocukların sanat uygulamalarına etkisini gözlemlenirken, farklı iki şehir arasında kullanılan imgeleri, yaratıcılığı, biçim-içerik ilişkisini ve özgünlüğü karşılaştırmalı olarak incelemek ve yorumlamak amaçlanmıştır. Bu nedenle bu araştırma bir duruma neden olan durumları ayrıntılı bir şekilde gözlemek, tanımlamak ve araştırılan duruma açıklamalar yapabilmek için ya da daha önceden gerçekleşmiş bir durumun ya da olayın nedenlerini, bu nedenleri etkileyen değişkenleri ve durumu değerlendirmek amacıyla kullanılan araştırma yöntemlerinden nitel durum çalışması modeline uygun olarak planlanmıştır.

McMillan (2000) 'e göre durum çalışması; bir ya da daha fazla olayın, ortamın, programın, sosyal grubun ya da diğer birbirine bağlı sistemlerin derinlemesine incelendiği yöntem olarak değerlendirir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel,2016, s.260).

Yin (1994)'e göre durum çalışması yaşanan bir durumu, kendi çerçevesinde araştıran, olgu ve içinde bulunduğu içerik arasındaki sınırların keskin hatlarla belirli olmadığı, birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılır. (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel,2016,s.260).

Creswell (2007)'ye göre nitel araştırma; zaman içerisinde sınırlandırılmış durum veya duruma bağlı olayların, gözlem, görüşme, görsel-işitseller, dokümanlar ve raporlar gibi veri toplama araçları ile incelenmesidir (Aytaçlı, 2012).

Araştırmalar farklı ölçütlere göre sınıflandırılabilir. Araştırmacı stratejisini belirlerken bu ölçütlerden hangisini, niçin dikkate aldığını ve benimsediğini açıklamak durumundadır. Araştırma yaklaşımları, olguyu açıklamada benimsenen yöntem, veri edinme yöntemi, incelenen süre ve araştırmacının amacına göre sınıflandırılabilir. (Karataş Zeki, Karşılaştırmalı Araştırma Teknikleri Doktora Dersi Ödevi Kitap Özeti: Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri).

Nitel durum çalışmaları bir olay ya da durumu meydana getiren ayrıntıları tanımlamak, çeşitli konuları anlamada özellikle niçin, nasıl, ne şekilde sorularına odaklanmak ve farkına varmak, olaya ilişkin bağlantıları kurarak açıklamalar yapabilmek ve geliştirmek için kullanılır. Durum çalışması, irdelemek ve tek bir durumun derinlemesine incelenmesi olarak değerlendirilebilir. Bu yöntemde araştırmacının olaylar üzerinde çok az etkisi vardır veya hiç etkisi yoktur.

Nitel durum çalışmaları hayatın bir anını doğrudan sunabilir ve belli bir duruma ait derinlemesine bilgi sağlar. Durum çalışması, farklı iki alan ile ilgili karşılaştırma yapılmasına imkân sağlar. Sıra dışı durumların derinlemesine incelenmesinde kullanılır. Durum çalışmasında araştırmacı önceden belirlenen sorulara ve veri toplama yöntemlerine bağlı kalmak zorunda değildir (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel,2016,s.263).

Bu çalışmada birden fazla durum birbiriyle bağlantılı şekilde alt kollara ayrılarak incelendiği için nitel durum çalışması içinde çoklu durum deseninden faydalanılmıştır. Veri edinme yöntemi olarak deneysel, döküm, gözlem ve görüşme gibi birçok tekniğin kullanılması bakımından karma bir araştırma yaklaşımı benimsenmiştir.

Bireyin yaşantısını etkileyen birçok değişken ile sanatsal yaratıcılık düzeyleri arasında fark olup olmadığı konusunda; sanatsal yaratıcılık, diğer sanat elemanları ilişkisi ve yaşam alanlarının bu ilişkiye etkisi, farklı iki şehirde bulunan 12 yaş çocuklara yaptırılan resimler üzerinden yorumlanacaktır.

Sonuçlardan hareketle sosyal çevrenin özgünlüğe, yaratıcılığa, renk algısına, farkındalığa ve biçim-içerik ilişkisine etken olup olmadığı, yaşam alanı ile resimlerde kullanılan imgelere nasıl bir etkisinin olduğu, sonuçlarının oransal karşılaştırılarak içerik analizi yoluyla açıklanacaktır.

3.2.Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini İstanbul, Bağcılar, Vakıflar Ortaokulu ve Şırnak, Beytüşşebap, Şehit Mehmet Ali Bozkurt Cumhuriyet Ortaokulu oluşturmaktadır. Araştırmada evrenin tamamına ulaşma imkânı olmadığından, belli bir örneklem grubu seçilerek çalışma yapılmıştır. Seçilen örneklem ile evrenin tamamı için genelleme yapılarak çalışma tamamlanmıştır. Bu doğrultuda evreni temsil eden çalışma grubunu Vakıflar Ortaokulu'ndan kız-erkek çocuklar olmak üzere toplam 30 öğrenci, Şehit Mehmet Ali Bozkurt Cumhuriyet Ortaokulu'ndan kız-erkek çocuklar olmak üzere toplam 30 öğrenci olmak üzere 60 öğrenci oluşturmaktadır. Bu araştırmada seçilen çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden, ilgilenilen farklı iki grubun özelliklerini göstermek, ayrıntılı açıklamak, betimlemek ve bu gruplar arasında karşılaştırmalar yapabilmek amacıyla kullanılan tabakalı amaçsal örnekleme uygun planlanmıştır.

3.3.Veri Toplama Araçları

Araştırmada ilk olarak kaynakça taraması yapılmıştır. Konuyla ilgili olan kitap, makale ve tezler incelenmiştir. Öğrencilerle konu üzerinde birebir görüşmeler yapılmıştır. Belirlenmiş ölçütler takımına dayalı olarak öğrenci performansını değerlendirmek amacıyla geliştirilmiş puanlama yönergesi olan rubrik hazırlanmış ve uygulanmıştır.

Uygulama 7. Sınıf öğrencilerine yapılmıştır. İstanbul, Bağcılar, Vakıflar Ortaokulu 7.sınıf öğrenciler: kontrol grubu (A) ve Şırnak, Beytüşşebap, Şehit Mehmet Ali Bozkurt Cumhuriyet Ortaokulu 7.sınıf öğrenciler: deney grubu (B) olarak sınıflandırılmıştır. Tüm öğrencilere resimlerini yapmaları için eşit sayıda boyalar ve aynı boyutta kâğıtlar verilmiştir. Böylece öğrencilere resimlerini yaparken eşit şartlar sağlanmış ve bu şartlar altında yapacakları resimlerdeki yaratıcılık unsurunu gözlemlemek hedeflenmiştir.

Uygulama öncesinde öğrencilere Henri Matisse ve Hale Asaf' a ait resimler gösterilmiş, hayatları hakkında bilgiler verilmiştir. Ressamların ortak özelliği olarak belirlenen kendi hayatlarına dair resimler yapma özelliği, konu kısıtlaması olarak konmuştur. Renk, çizgi, kompozisyon kullanımlarına müdahalede bulunmadan resim yapmaları istenmiştir. Böylece öğrencilerin farklı yaşam alanlarında elde ettikleri imgeleri sanat uygulamalarına katkısını karşılaştırabilmek ve daha sonra yaratıcılık, özgünlük, renk, biçim, doluluk, boşluk, kompozisyon gibi sanatın elemanlarına etkisini gözlemleyerek tüm süreci harmanlayıp, yorumlamak amaçlanmıştır.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırma için 2017-2018 eğitim-öğretim yılları arasında İstanbul ili Bağcılar ilçesi Vakıflar Ortaokulu ve Şırnak ili, Beytüşşebap ilçesi Şehit Mehmet Ali Bozkurt Cumhuriyet Ortaokulunda değerlendirme yapılmıştır. Bu okulların ilköğretim kademesinde öğrenim gören ve araştırmanın çalışma grubunu oluşturan 60 öğrenciyle araştırmaya yönelik uygulamalar gerçekleştirilmiştir.

Çocukların yaşam alanlarında elde ettikleri imgelerin sanat uygulamalarına etkisinin incelenmesi konusu ile ilgili olarak yapılan uygulamalar, gözlem kılavuzları ve öğrenci tutum ölçeği ile ilgili elde edilen veriler değerlendirilmek üzere toplanacaktır. Ayrıntılı olarak incelenebilmek için toplanan öğrenci çalışmaları, uzman görüşü alınarak daha tutarlı bir şekilde değerlendirilmeye çalışılacaktır.

3.5. Verilerin Analizi

Bu araştırmada verilerin analizinde nitel bir araştırma yöntemi olan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır. McMillan (2000), durum çalışmasını bir ya da daha fazla olayın, durumun, programın, grubun ya da birbirine bağlı ilişkilerin ayrıntılı olarak araştırılması olarak değerlendirmiştir. Durum çalışmaları bir varlığın bir mekâna ve zamana bağlı olarak nitelendirilmesidir. Yin (1984), 'güncel bir olguyu kendi gerçekliği içinde çalışan, olgu ve içinde bulunan içerik arasındaki sınırların kesin hatlarıyla belirgin olmadığı ve birden fazla veri kaynağının olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma yöntemi' olarak açıklamaktadır.

Bilimsel sorulara cevap ararken ayırt edici bir yöntem olarak kullanılan durum çalışması; bir olayı meydana getiren ayrıntıları tanımlayabilmek, nedensel bağları açıklayabilmek, açık olmayan durumlarda keşfetmek ve değerlendirme yapabilmek için kullanılır.

Bu araştırma durum çalışma türlerinden karşılaştırmalı vaka çalışmasıdır. Karşılaştırmalı vaka çalışması; iki ya da daha çok vaka çalışmasının yapılması ve bunların karşılaştırılmasıdır. Karşılaştırma yapılabilmesi için ikinci çalışma yapılır. Birincisinin uzantısı, birincisindeki özelliklerin aynı olduğu veya olmadığı bir alan seçilmesidir.

Bu araştırmada, her bir durum kendi içinde bütüncül olarak ele alınmış, birbirleriyle karşılaştırılmış ve bütüncül olarak değerlendirildiği için bütüncül çoklu durum deseni kullanılmıştır (Şimşek, Yıldırım, 2008,s.291-292).

Bulguların derinlemesine çözümlenmesi için durum çalışması yöntemi kullanılmasının yanı sıra, araştırmacı gözlemi ve uygulama sonunda ortaya çıkan dokümanları incelerken uzman görüşlerinden faydalanılarak, tüm bu çözümlenmelerle birlikte yorum yapılmıştır. Araştırma öncesi seçilecek çalışma grubu hakkında derinlemesine araştırma ve gözlem yapılmıştır, uygulama yapılacak olan çalışma grubundaki öğrencileri uzun uzun gözlemle imkânı bulunmuştur. Uygulamaların kıstas belirleme ve değerlendirme süreci aşağıda belirtildiği gibidir;

1. Araştırmada ortaya çıkan öğrenci çalışmalarının değerlendirilebilmesi için Torrance Yaratıcı Düşünme Testi'nden faydalanılarak; görsel sanatlar öğretmenlerinden görüşler alınarak çocukların yaşam alanlarında elde ettikleri imgelerin sanat uygulamalarına etkisine kriter olabilecek 16 soru belirlenmiştir..
2. Toplamda oluşturulan bu 16 sorudan, içlerinde akademisyenlerin, görsel sanatlar öğretmenlerinin bulunduğu 10 farklı uzman görüşü alınıp kapsam geçerlik indeksi dikkate alınarak 5 kıstastan oluşan değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır.
3. Sonuçta 10 farklı uzman görüşüne başvurularak derecelendirme ölçeği oluşturulmuştur. Ölçülmek istenen durumlar birden fazla boyutta toplandığı için farklı 5 ölçüt kullanılmıştır. Ayrıca 5 farklı puanlı ölçütlere sahip derecelendirme

ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin kapsam geçerlik indeksi kapsam geçerlik oranından büyük olduğu için oluşturulan tüm ölçeğin kapsam geçerliği istatistiksel olarak anlamlıdır.

4. A ve B gurubunda bulunan öğrencilere ressamların hayatlarına dair bilgi aktarılmış ve ressamların eserleri gösterilerek 1 adet resim yaptırılmıştır.
5. Derecelendirme ölçeğinde 5 farklı puan türü kullanılmış olup; 1 puan (çok zayıf), 2 puan (zayıf), 3 puan (orta), 4 puan (iyi), 5 puan (çok iyi) olarak değerlendirilmiştir. 13 puan ve üzeri alanlar başarılı, 13 puan altı alanlar başarısız olarak kabul edilmiştir.
6. Araştırmanın uygulama aşaması öncesinde, uygulama aşaması süresince ve uygulama aşaması sonrası değerlendirme aşamalarında görsel sanatlar öğretmenlerinden, akademisyenlerden görüşler alınmıştır.

Tablo 3.1. Derecelendirme Ölçeği

	ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1	Özgünlük						
2	Yaratıcı Düşünme						
3	Renk Algısı						
4	Biçim-Boyut İlişkisi						
5	Farkındalık	<i>TOPLAM PUAN</i>					
	YORUM	BAşARILI/BAşARISIZ					

BÖLÜM IV: BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde öncelikle araştırma ve uygulamanın kapsamı genel olarak ele alınmış daha sonra araştırmanın problem durumu ve alt problemlere dayalı bulgular, uygulama sonuçları derinlemesine, nitel bir araştırma yöntemi olan durum çalışması yöntemi kullanılmıştır.

Bu araştırmanın çalışma grubunda İstanbul ili Bağcılar ilçesi Vakıflar Ortaokulundan 30 öğrenci kontrol grubu (A), Şırnak ili Beytüşşebap ilçesi Şehit Mehmet Ali Bozkurt Cumhuriyet Ortaokulundan 30 öğrenci deney grubu (B) olarak sınıflandırılmıştır.

Araştırmada öğrencilerin yaptıkları resimlerin değerlendirilmesi sonucunda elde edilen puanların ortalaması sonucunda elde edilen puanların ortalaması karşılaştırılmıştır.

Bu karşılaştırmalarda deney grubundaki (B) öğrenci ile kontrol grubundaki (A) öğrencilerin yaptıkları resimler, uzmanlar tarafından belirlenen kıstaslara göre aldıkları puanlar sonrası 13 ve üzerinde puan alanlar başarılı ve 12 ve altında puan alanlar başarısız olarak değerlendirilmiştir. Bunun sonucunda yaşam alanlarının imgelere etkisi, yaratıcılık, özgünlük, renk algısı, farkındalık ve biçim-içerik ilişkisi üzerindeki etkisini irdelemek amaçlanmıştır.

4.1. Çocukların Yaşam Alanlarında Elde Ettikleri İmgelerin Sanat Uygulamalarına Etkisine İlişkin Bulgular

Araştırmaya katılan deney grubu (B) öğrencilerine ayrı ve kontrol grubu (A) öğrencilerine farklı illerde uygulama yaptırılmıştır. Kontrol ve deney grubundaki öğrencilere ilk olarak ressamın hayatları anlatılmış, ardından ressamlara ait resimler gösterilmiştir. Bunlardan yola çıkarak öğrencinin kendi hayatına ait bir anı resmetmesi istenmiştir. Öğrenciler resimlerini yaparken herhangi bir müdahalede bulunulmamıştır.

**Tablo 4.1. Kontrol Grubu (A)
Uygulama**

Öğrenci	Uygulama	Puan	Sonuç
1	İmge	14	<i>Başarılı</i>
2	İmge	10	<i>Başarısız</i>
3	İmge	15	<i>Başarılı</i>
4	İmge	10	<i>Başarısız</i>
5	İmge	17	<i>Başarılı</i>
6	İmge	8	<i>Başarısız</i>
7	İmge	12	<i>Başarısız</i>
8	İmge	10	<i>Başarısız</i>
9	İmge	12	<i>Başarısız</i>
10	İmge	20	<i>Başarılı</i>
11	İmge	17	<i>Başarılı</i>
12	İmge	10	<i>Başarısız</i>
13	İmge	11	<i>Başarısız</i>
14	İmge	16	<i>Başarılı</i>
15	İmge	10	<i>Başarısız</i>
16	İmge	15	<i>Başarılı</i>
17	İmge	11	<i>Başarısız</i>
18	İmge	18	<i>Başarılı</i>
19	İmge	18	<i>Başarılı</i>
20	İmge	13	<i>Başarılı</i>
21	İmge	13	<i>Başarılı</i>
22	İmge	15	<i>Başarılı</i>
23	İmge	9	<i>Başarısız</i>
24	İmge	13	<i>Başarılı</i>
25	İmge	15	<i>Başarılı</i>
26	İmge	10	<i>Başarısız</i>
27	İmge	11	<i>Başarısız</i>
28	İmge	13	<i>Başarılı</i>
29	İmge	13	<i>Başarılı</i>
30	İmge	10	<i>Başarısız</i>

**Tablo 4.2. Deney Grubu (B)
Uygulama**

Öğrenci	Uygulama	Puan	Sonuç
1	İmge	16	<i>Başarılı</i>
2	İmge	13	<i>Başarılı</i>
3	İmge	14	<i>Başarılı</i>
4	İmge	11	<i>Başarısız</i>
5	İmge	19	<i>Başarılı</i>
6	İmge	11	<i>Başarısız</i>
7	İmge	8	<i>Başarısız</i>
8	İmge	14	<i>Başarılı</i>
9	İmge	15	<i>Başarılı</i>
10	İmge	15	<i>Başarılı</i>
11	İmge	15	<i>Başarılı</i>
12	İmge	15	<i>Başarılı</i>
13	İmge	15	<i>Başarılı</i>
14	İmge	17	<i>Başarılı</i>
15	İmge	16	<i>Başarılı</i>
16	İmge	11	<i>Başarısız</i>
17	İmge	16	<i>Başarılı</i>
18	İmge	14	<i>Başarılı</i>
19	İmge	13	<i>Başarılı</i>
20	İmge	23	<i>Başarılı</i>
21	İmge	14	<i>Başarılı</i>
22	İmge	17	<i>Başarılı</i>
23	İmge	19	<i>Başarılı</i>
24	İmge	14	<i>Başarılı</i>
25	İmge	21	<i>Başarılı</i>
26	İmge	15	<i>Başarılı</i>
27	İmge	15	<i>Başarılı</i>
28	İmge	16	<i>Başarılı</i>
29	İmge	15	<i>Başarılı</i>
30	İmge	16	<i>Başarılı</i>

Uygulamalar sırasında deney grubundaki (A) öğrencilerin çoğunun motivasyon ve odağının kontrol grubundaki (B) öğrencilerin çoğuna göre daha yüksek olduğu gözlemlenmiştir. Deney grubundaki (B) öğrencilerin çoğunun yaptıkları resimlere daha fazla odaklanıp, pek soru sormadıkları gözlemlenirken; kontrol grubundaki (A) öğrencilerin çoğunun sürekli soru sorma, mantık arama eğilimde oldukları ve yaptıkları resimlere yeterince odaklanamıyor olmaları dikkat çekmiştir.

Kontrol grubu (A) öğrencilerinin yaptıkları resimler sonucunda 30 öğrenciden 16 öğrencinin 13 puan ve üzerinde, 14 öğrencinin 13 puan altında aldığı görülmüştür. Bu puanlamalar sonucunda kontrol grubundan (A) 16 öğrenci başarılı, 14 öğrenci başarısız olarak değerlendirilmiştir.

Deney grubu (B) öğrencilerinin yaptıkları resimler sonucunda 30 öğrenciden 26 öğrencinin 13 puan ve üzerinde, 4 öğrencinin 13 puan altında aldığı görülmüştür. Bu puanlamalar sonucunda deney grubundan (B) 26 öğrenci başarılı, 4 öğrenci başarısız olarak değerlendirilmiştir.

Bulgulardan hareketle deney grubundaki (B) 30 öğrenciden 26 tanesinin 13 puan ve üzerinde olarak başarılı olmuştur. Bu bulgulara bakılarak B grubunda bulunan öğrencilerin yaptığı resimlerin yaratıcı düşünme, özgünlük, renk algısı, farkındalık ve biçim-içerik ilişkisi kıstaslarında daha başarılı olduğu söylenebilir.

Kontrol grubu (A) öğrencilerinin yaptıkları resimler sonucunda 30 öğrenciden 16 öğrencinin 13 puan ve üzerinde, 14 öğrencinin 13 puan altında aldığı görülmüştür. Bu puanlamalar sonucunda kontrol grubundan (A) 16 öğrenci başarılı, 14 öğrenci başarısız olarak değerlendirilmiştir.

Deney grubu (B) öğrencilerinin yaptıkları resimler sonucunda 30 öğrenciden 26 öğrencinin 13 puan ve üzerinde, 4 öğrencinin 13 puan altında aldığı görülmüştür. Bu puanlamalar sonucunda deney grubundan (B) 26 öğrenci başarılı, 4 öğrenci başarısız olarak değerlendirilmiştir.

- Kontrol grubundan (A) 16 öğrenci başarılı olarak değerlendirilmiştir.
- Deney grubundan (B) 26 öğrenci başarılı olarak değerlendirilmiştir.

- Kontrol grubundan (A) 14 öğrenci başarısız olarak değerlendirilmiştir.
- Deney grubundan (B) 4 öğrenci başarısız olarak değerlendirilmiştir.

Bu bulgulara bakılarak, yaşam alanlarının çocukların yaptıkları resimler de kullandıkları imgelerine olumlu bir etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 4.3. Kontrol Grubu (A) Kıstas Değerlendirme

Öğrenci	Özgünlük	Yaratıcı Düşünme	Renk Algısı	Farkındalık	Bİçim-İçerik İlişkisi	Puan	Sonuç
1	4	3	2	3	2	14	Başarılı
2	1	1	2	3	3	10	Başarısız
3	4	2	2	4	3	15	Başarılı
4	1	1	2	3	3	10	Başarısız
5	3	3	3	4	4	17	Başarılı
6	1	1	2	2	2	8	Başarısız
7	1	1	2	4	4	12	Başarısız
8	1	1	2	3	3	10	Başarısız
9	3	3	2	2	2	12	Başarısız
10	3	4	4	5	4	20	Başarılı
11	4	3	2	4	4	17	Başarılı
12	1	1	2	3	3	10	Başarısız
13	1	1	1	3	3	11	Başarısız
14	3	2	3	4	4	16	Başarılı
15	2	2	2	2	2	10	Başarısız
16	3	3	3	3	3	15	Başarılı
17	1	1	3	3	3	11	Başarısız
18	4	3	3	4	4	18	Başarılı
19	4	4	3	4	4	18	Başarılı
20	3	3	3	2	2	13	Başarılı
21	2	1	3	4	3	13	Başarılı
22	2	2	3	4	4	15	Başarılı
23	1	1	2	3	2	9	Başarısız
24	1	1	3	4	4	13	Başarılı
25	2	2	3	4	4	15	Başarılı
26	1	1	2	3	3	10	Başarısız
27	3	2	2	2	2	11	Başarısız
28	2	2	3	3	3	13	Başarılı
29	2	2	2	3	3	13	Başarılı
30	1	1	2	3	3	10	Başarısız
Toplam	64	58	77	96	92	387	

Tablo 4.3 Kontrol Grubu (A)'detaylı olarak bakıldığında;

2 (10 puan), 4 (10 puan), 6 (8 puan), 7 (12 puan), 8 (10 puan), 9 (12 puan), 12 (10 puan),13 (11 puan), 15 (10 puan), 17 (11 puan), 23 (9 puan), 26 (10 puan), 27 (11 puan), 30 (10 puan) numaralı öğrencilerin yaptıkları resimlerde başarısız oldukları görülmektedir.

Özgünlük kıstasında 1, 3, 11, 18, 19 numaralı öğrencilerin 4 puan alarak yaptıkları resimlerde başarılı oldukları görülmektedir.

Yaratıcı düşünme kıstasında 10 ve 19 (4 puan) numaralı öğrenciler başarı göstermiştir. Renk algısı kıstasında 10 numaralı öğrenci 4 puan alarak başarılı olmuştur.

Farkındalık kıstasında 3, 7, 11, 14, 18, 19, 21, 22, 24, 25 numaralı öğrenciler 4 puan alarak başarılı olmuştur.

Biçim-içerik kıstasında da 5, 7, 10, 11, 14, 18, 19, 22, 24, 25 numaralı öğrenciler 4 puan alarak başarılı olmuştur.

10 numaralı öğrenci toplam 20 puan alarak grup içerisinde en yüksek puana sahiptir.

Toplam puanlar değerlendirildiğinde özgünlük (64 puan), yaratıcı düşünme (58 puan), renk algısı (77 puan), farkındalık (96 puan), biçim-içerik ilişkisi (92 puan) olarak hesaplanmıştır.

Kontrol grubu yaratıcı düşünme kıstasında 58 puan alarak başarı oranı en düşük en düşük kıstas olarak belirlenmiştir.

Kontrol grubu(A) özgünlük, yaratıcı düşünme, renk algısı, farkındalık ve biçim-içerik ilişkisi kıstalarına verilen bütün puanlar değerlendirildiğinde 387 puan aldıkları gözlenmiştir.

Tablo 4.4. Deney Grubu (B) Kıstas Değerlendirme

Öğrenci	Özgünlük	Yaratıcı Düşünme	Renk Algısı	Farkındalık	Biçim-İçerik İlişkisi	Puan	Sonuç
1	2	2	4	4	4	16	Başarılı
2	3	3	1	3	3	13	Başarılı
3	2	2	2	4	4	14	Başarılı
4	1	1	3	3	3	11	Başarısız
5	2	2	5	5	5	19	Başarılı
6	1	1	3	3	3	11	Başarısız
7	1	1	2	2	2	8	Başarısız
8	1	1	4	4	4	14	Başarılı
9	2	1	4	4	4	15	Başarılı
10	2	2	3	4	4	15	Başarılı
11	2	2	3	4	4	15	Başarılı
12	2	2	3	4	4	15	Başarılı
13	2	2	3	4	4	15	Başarılı
14	2	3	4	4	4	17	Başarılı
15	2	2	4	4	4	16	Başarılı
16	1	1	3	3	3	11	Başarısız
17	2	2	4	4	4	16	Başarılı
18	2	2	4	3	3	14	Başarılı
19	2	2	3	3	3	13	Başarılı
20	5	5	3	5	5	23	Başarılı
21	1	1	4	4	4	14	Başarılı
22	3	3	3	4	4	17	Başarılı
23	4	4	3	4	4	19	Başarılı
24	1	3	2	4	4	14	Başarılı
25	4	4	5	4	4	21	Başarılı
26	2	2	3	4	4	15	Başarılı
27	2	2	3	4	4	15	Başarılı
28	3	3	3	3	4	16	Başarılı
29	2	2	3	4	4	15	Başarılı
30	3	3	2	4	4	16	Başarılı
Toplam	65	66	96	113	112	453	

Deney grubu (B) öğrencilerinin yaptıkları resimler sonucunda 30 öğrenciden 26 öğrencinin 13 puan ve üzerinde, 4 öğrencinin 13 puan altında almış, sonuç olarak deney grubundan (B) 26 öğrenci başarılı, 4 öğrenci başarısız olarak değerlendirilmiştir.

Tablo 4.6. Deney Grubu (B)' na detaylı olarak bakıldığında;

4 (11 puan), 6 (1 puan), 7 (8 puan), 16 (11 puan) numaralı öğrencilerin yaptıkları resimlerde başarısız oldukları görülmektedir.

Özgünlük kıstasında en yüksek puanı 23, 25 numaralı öğrencilerin 4 puan olarak yaptıkları resimlerde başarılı oldukları görülmektedir.

Yaratıcı düşünme kıstasında en yüksek puanı 23, 25 (4 puan) numaralı öğrenciler başarı göstermiştir.

Renk algısı kıstasında en yüksek puanı 5 ve 25 numaralı öğrenci 5 puan olarak başarılı olmuştur.

Farkındalık kıstasında en yüksek puanı 5 ve 20 numaralı öğrenciler 5 puan olarak başarılı olmuştur.

Biçim-içerik kıstasında da en yüksek puanı 5 ve 20 numaralı öğrenciler 5 puan olarak başarılı olmuştur.

20 numaralı öğrenci özgünlük (5 puan), yaratıcı düşünme (5 puan), renk algısı (3 puan), farkındalık (5 puan) ve biçim-içerik ilişkisinden (5 puan) olarak en yüksek puanı aldığı gözlenmiştir.

Toplam puanlar değerlendirildiğinde özgünlük (65 puan), yaratıcı düşünme (66 puan), renk algısı (96 puan), farkındalık (113 puan), biçim-içerik ilişkisi (112 puan) olarak hesaplanmıştır.

Deney grubu (B) özgünlük kıstasında 65 puan olarak başarı oranı en düşük en düşük kıstas olarak belirlenmiştir.

Deney grubu (B) özgünlük, yaratıcı düşünme, renk algısı, farkındalık ve biçim-içerik ilişkisi kıstalarına verilen bütün puanlar değerlendirildiğinde 453 puan aldıkları gözlenmiştir.

Tablo 4.5. Kontrol Grubu (A) ve Deney Grubu (B)

Yüzelik Artış-Azalış Oranı

KİSTASLAR	A GRUBU	B GRUBU	ARTIŞ-AZALIŞ ORANI
ÖZGÜNLÜK	64	65	%1,56
YARATICI DÜŞÜNME	58	66	%12,66
RENK ALGISI	77	96	%24,67
FARKINDALIK	96	113	%17,70
BİÇİM-İÇERİK İLİŞKİSİ	92	112	%22,82
ARTIŞ AZALIŞ ORANI		%79,41	

Kontrol grubu ve Deney Grubu artış azalış oranı tablosu değerlendirildiğinde;

Özgünlük kıstasında %1,56 puanla deney grubu (B) başarılı olmuştur.

Yaratıcı düşünme kıstasında %12,66 farkla deney grubu (B) başarılı olmuştur.

Renk algısı kıstasında %24,66 farkla deney grubu (B) başarılı olmuştur.

Farkındalık kıstasında %17,70 farkla deney grubu (B) başarılı olmuştur.

Biçim-içerik kıstasında %22,82 farkla deney grubu (B) başarılı olmuştur.

Kontrol grubu (A) ve deney grubu (B) arasında yüzelik artış azalış oranında toplam %79,41 puan hesaplanmıştır.

Tablo 4.6. Kontrol Grubu (A) ve Deney Grubu (B)

Özet Oransal Karşılaştırma

A GRUBU	B GRUBU
Uygulama Sonuçlarının Ortalaması	Uygulama Sonuçlarının Ortalaması
12,9	15,1
<i>Başarısız</i>	<i>Başarılı</i>

Tüm bu bulgular sonucunda, kontrol grubu (A) ve deney grubu (B) özet oransal karşılaştırma tablosuna bakıldığında;

Kontrol grubunun (A) uygulama sonuçlarının ortalaması 12,9 olarak bulunmuştur. Kontrol grubu (A) uygulama puanlarının ortalaması sonucunda başarısız olarak değerlendirilmiştir.

Deney grubunun (B) uygulama sonuçlarının ortalaması 15,1 olarak bulunmuştur. Deney grubu (B) uygulama puanlarının ortalaması sonucunda başarılı olarak değerlendirilmiştir.

Bu bulgulardan hareketle deney grubu belirlenen kıstaslara göre oransal olarak olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.

A GRUBU / ÖĞRENCİ 1

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük				+		
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı		+				
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5 Farkındalık		+				
		14				
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 2

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
		10				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 3

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük				+		
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık				+		
		15				
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 4

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
		10				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 6

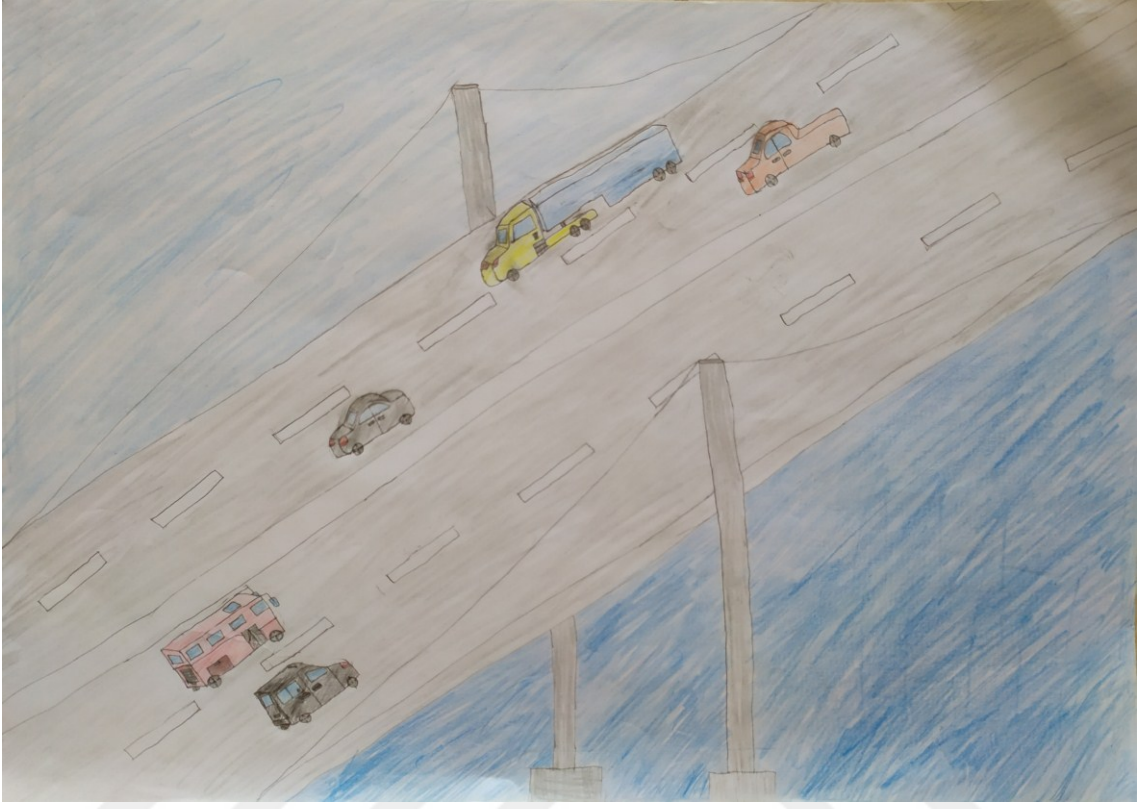
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5 Farkındalık			+			
		8				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 7

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
	12					
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 8

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
		10				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 9

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5 Farkındalık			+			
		12				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 10

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme				+		
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi						+
5 Farkındalık				+		
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 11

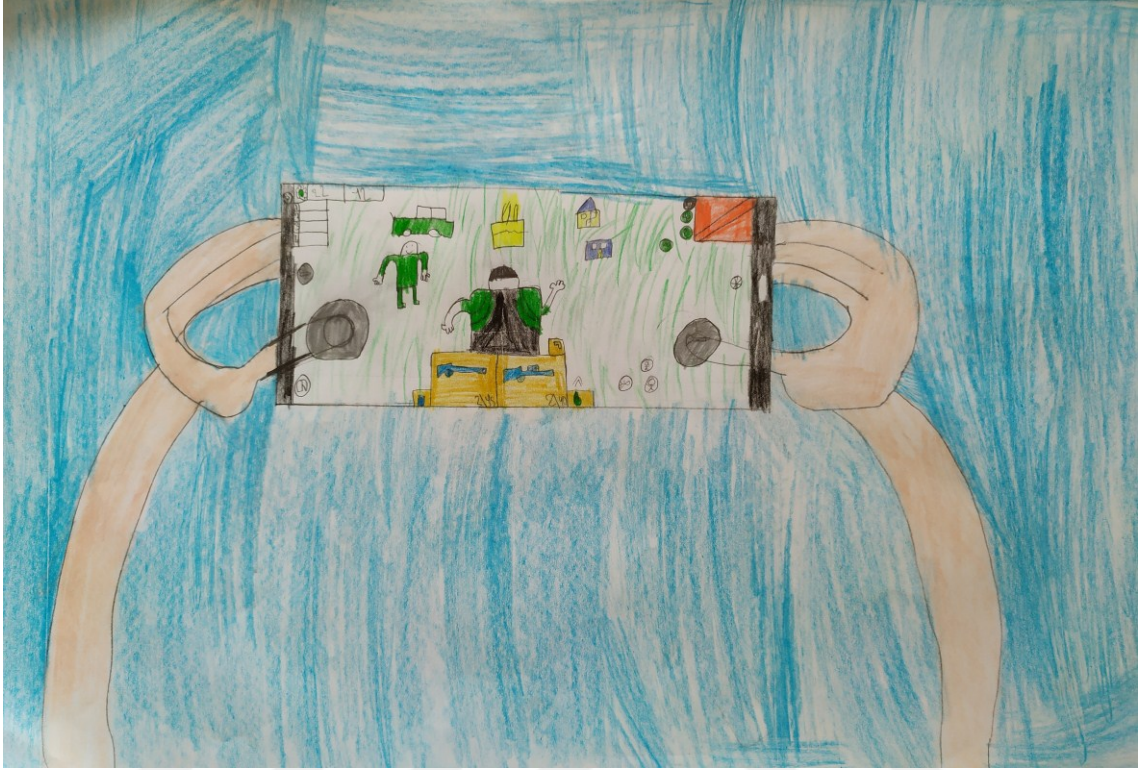
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük					+	
2 Yaratıcı Düşünme				+		
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 12

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
		10				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 13

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
		11				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 14

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
	16					
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 15

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5 Farkındalık			+			
		10				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 16

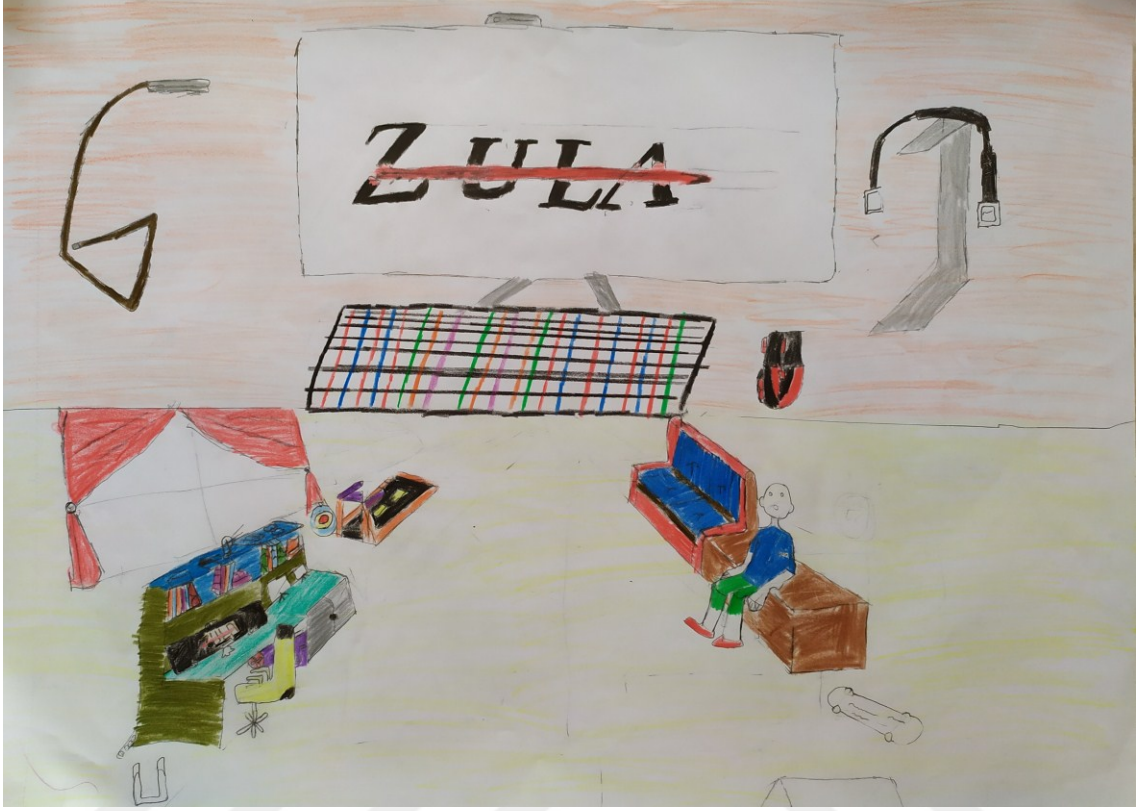
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5 Farkındalık			+			
			15			
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 17

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 18

	ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
	1 Özgünlük				+		
	2 Yaratıcı Düşünme			+			
	3 Renk Algısı			+			
	4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
	5 Farkındalık				+		
		18					
	YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 19

	ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1	Özgünlük				+		
2	Yaratıcı Düşünme				+		
3	Renk Algısı			+			
4	Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5	Farkındalık				+		
		18					
	YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 20

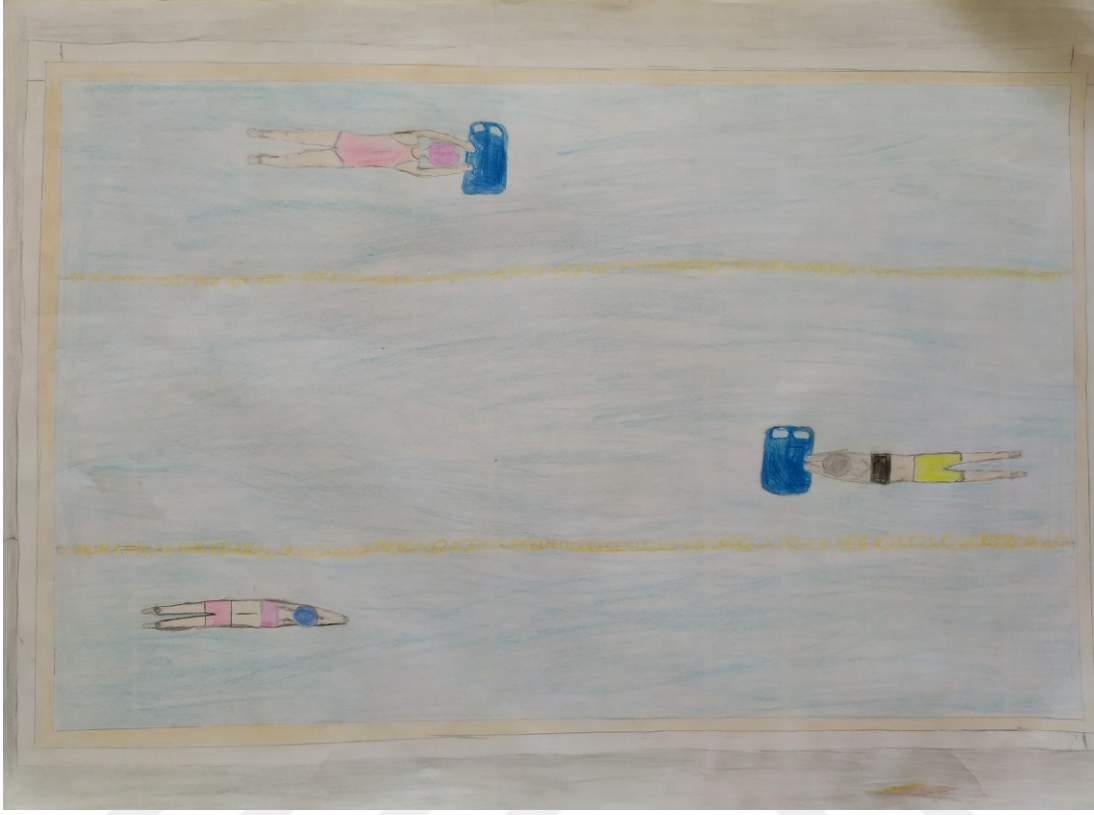
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi		+				
5 Farkındalık		+				
		13				
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 21

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık				+		
		13				
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 22

ÖLÇÜTLER	SONUÇ					
		1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
		<i>15</i>				
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 23

	ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1	Özgünlük		+				
2	Yaratıcı Düşünme		+				
3	Renk Algısı			+			
4	Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5	Farkındalık			+			
			9				
	YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 24

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
		13				
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 25

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 26

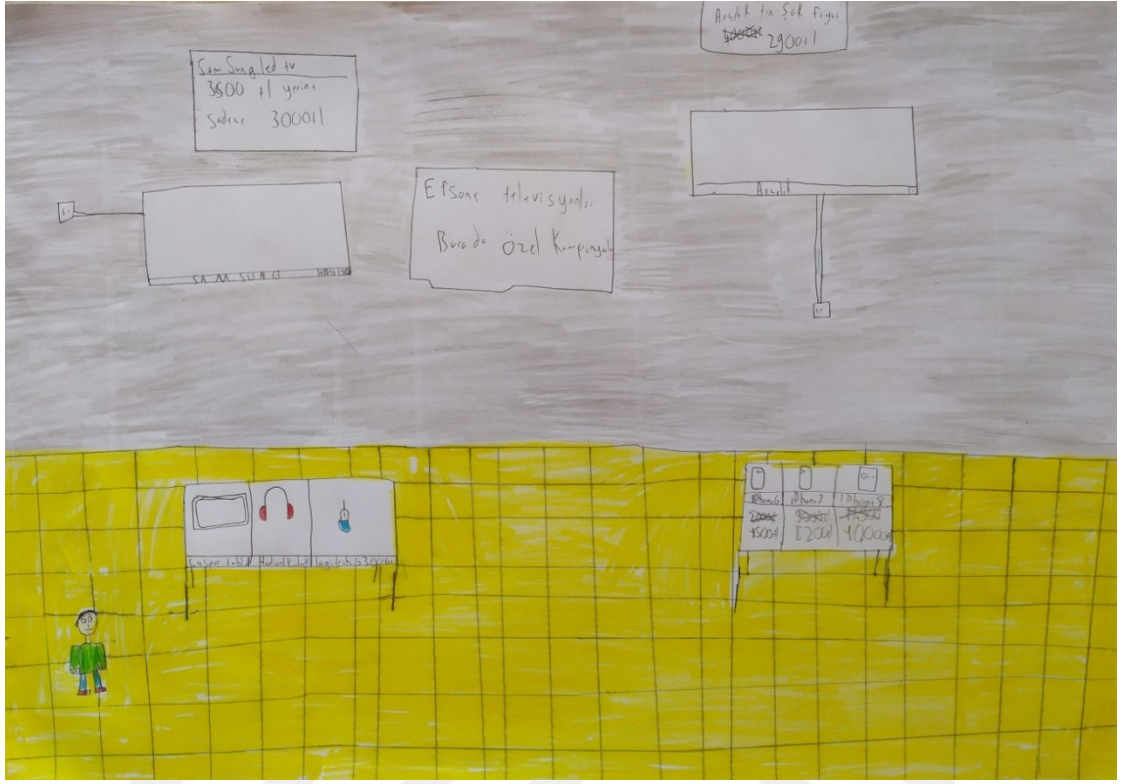
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
		10				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 27

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük				+		
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5 Farkındalık			+			
		11				
YORUM	BAŞARISIZ					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 28

	ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1	Özgünlük			+			
2	Yaratıcı Düşünme			+			
3	Renk Algısı				+		
4	Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5	Farkındalık				+		
					13		
	YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 29

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
		1 Özgünlük		+		
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
YORUM	BAŞARILI					

A GRUBU / ÖĞRENCİ 30

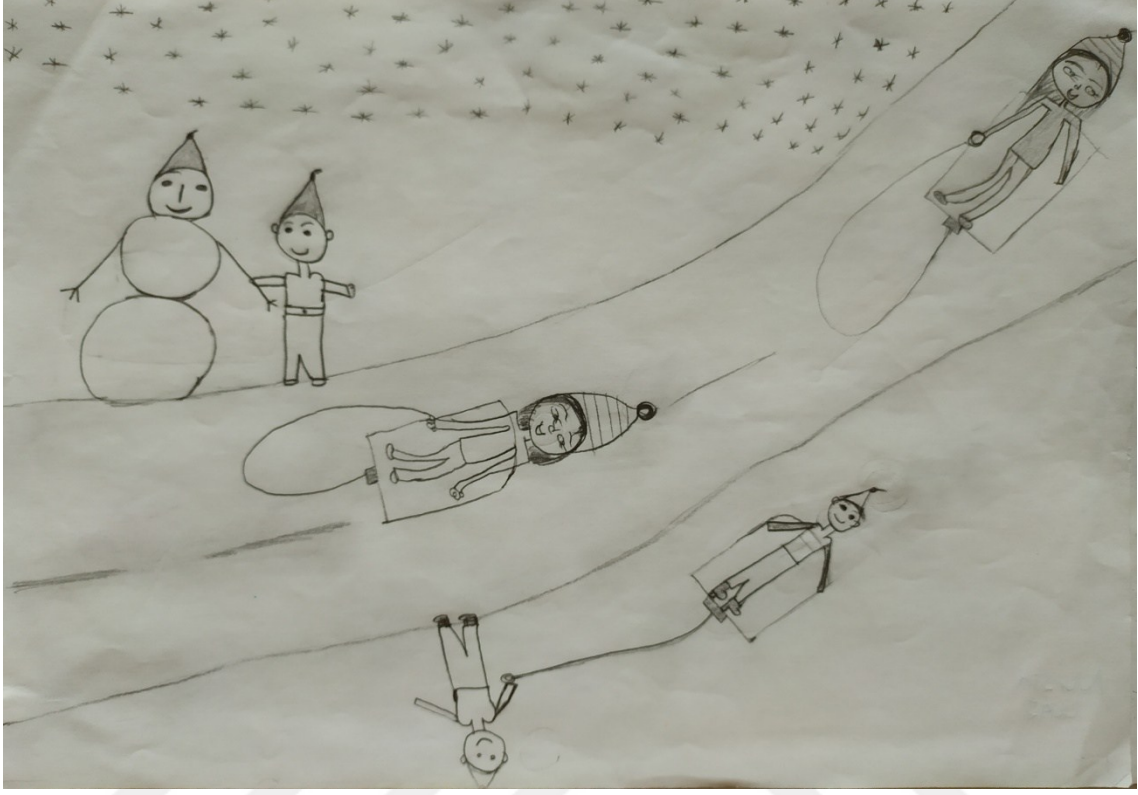
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
5 Farkındalık				+		
		10				
YORUM	BAŞARISIZ					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 1

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük				+		
Yaratıcı Düşünme				+		
Renk Algısı					+	
Biçim-Boyut İlişkisi					+	
Farkındalık					+	
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 2

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5	
1 Özgünlük			+				
2 Yaratıcı Düşünme			+				
3 Renk Algısı		+					
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+				
5 Farkındalık			+				
		13					
YORUM	BAŞARILI						

B GRUBU / ÖĞRENCİ 3

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
		14				
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 4

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5 Farkındalık			+			
		11				
YORUM	BAŞARISIZ					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 5

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı						+
4 Biçim-Boyut İlişkisi						+
5 Farkındalık						+
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 6

	ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
	1 Özgünlük		+				
	2 Yaratıcı Düşünme		+				
	3 Renk Algısı				+		
	4 Biçim-Boyut İlişkisi				+		
	5 Farkındalık				+		
			<i>11</i>				
	YORUM	BAŞARISIZ					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 7

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi			+			
5 Farkındalık			+			
		8				
YORUM	BAŞARISIZ					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 8

	ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1	Özgünlük		+				
2	Yaratıcı Düşünme		+				
3	Renk Algısı					+	
4	Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5	Farkındalık					+	
			14				
	YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 9

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı					+	
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
		15				
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 10

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
	15					
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 11

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
	15					
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 12

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
		15				
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 13

	ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1	Özgünlük			+			
2	Yaratıcı Düşünme			+			
3	Renk Algısı				+		
4	Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5	Farkındalık					+	
		15					
	YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 14

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük			+			
Yaratıcı Düşünme				+		
Renk Algısı					+	
Biçim-Boyut İlişkisi					+	
Farkındalık					+	
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 15

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük		+				
Yaratıcı Düşünme		+				
Renk Algısı				+		
Biçim-Boyut İlişkisi				+		
Farkındalık				+		
		11				
YORUM	BAŞARISIZ					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 17

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük		+				
Yaratıcı Düşünme		+				
Renk Algısı					+	
Biçim-Boyut İlişkisi					+	
Farkındalık					+	
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 18

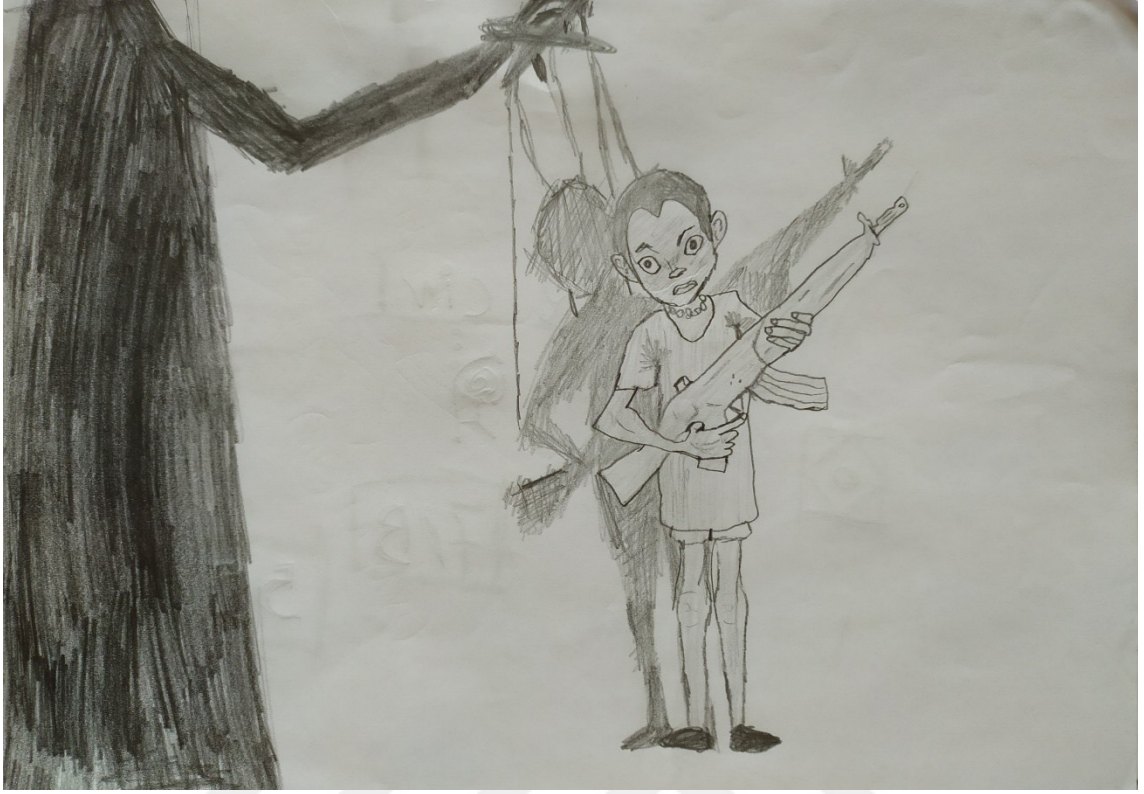
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük			+			
Yaratıcı Düşünme			+			
Renk Algısı					+	
Biçim-Boyut İlişkisi				+		
Farkındalık				+		
	14					
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 19

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük			+			
Yaratıcı Düşünme			+			
Renk Algısı				+		
B biçim-Boyut İlişkisi				+		
Farkındalık				+		
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 20

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük						+
Yaratıcı Düşünme						+
Renk Algısı			+			
Biçim-Boyut İlişkisi						+
Farkındalık						+
	23					
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 21

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük		+				
Yaratıcı Düşünme		+				
Renk Algısı				+		
Biçim-Boyut İlişkisi				+		
Farkındalık				+		
		14				
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 22

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
		17				
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 23

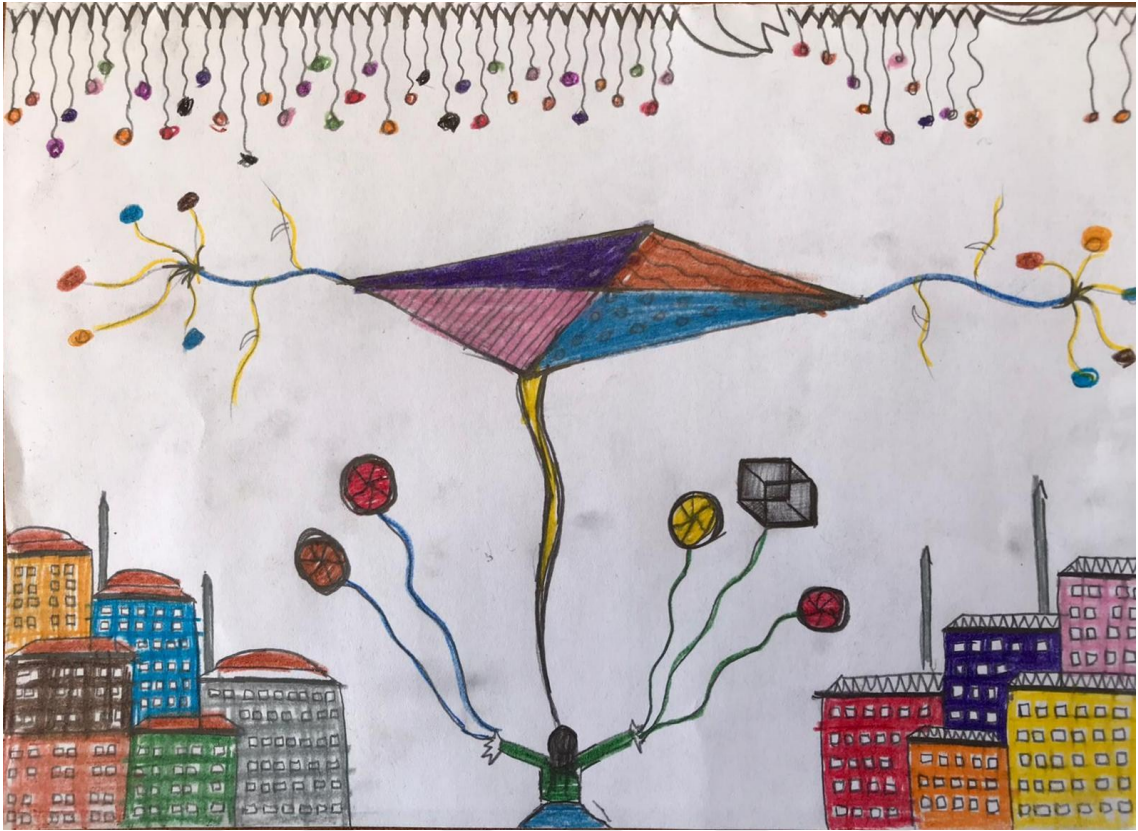
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük				+		
Yaratıcı Düşünme				+		
Renk Algısı			+			
Biçim-Boyut İlişkisi				+		
Farkındalık				+		
	19					
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 24

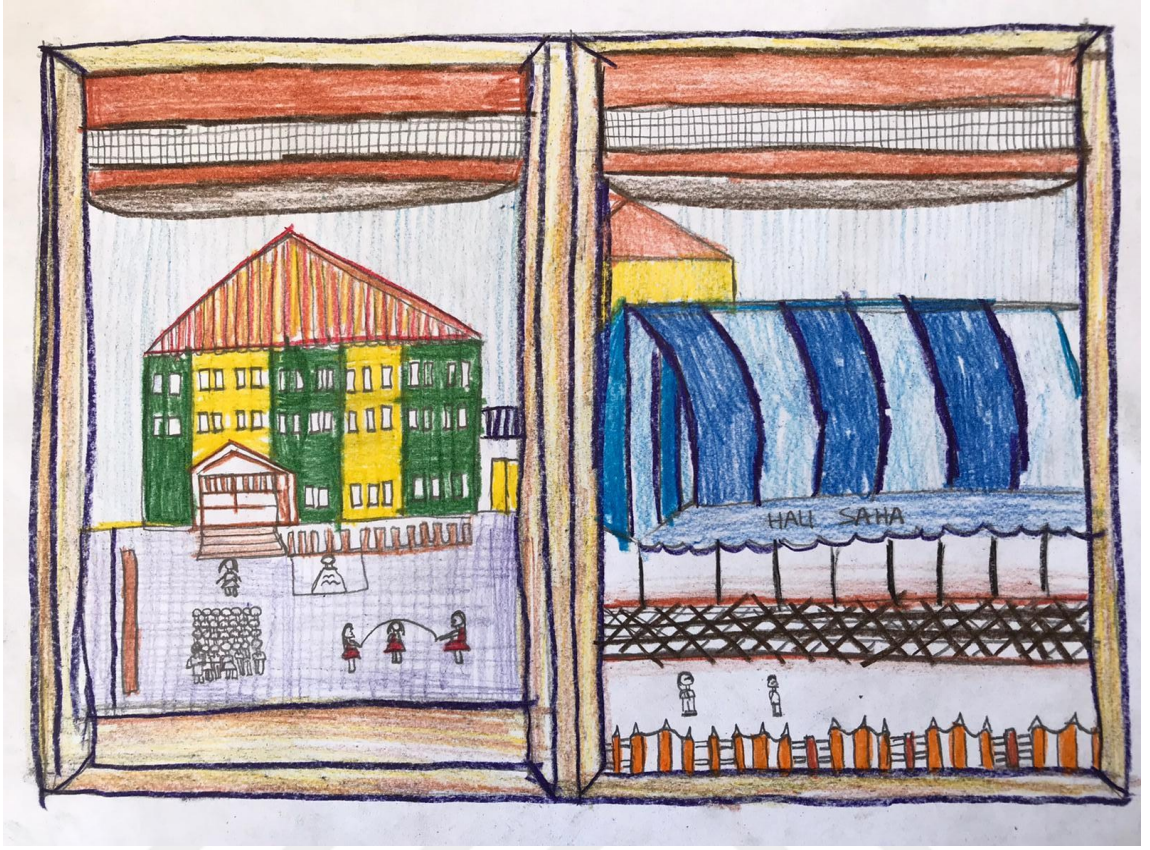
ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5	
1 Özgünlük		+					
2 Yaratıcı Düşünme			+				
3 Renk Algısı			+				
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+		
5 Farkındalık					+		
		14					
YORUM	BAŞARILI						

B GRUBU / ÖĞRENCİ 25

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük					+	
Yaratıcı Düşünme					+	
Renk Algısı						+
Biçim-Boyut İlişkisi					+	
Farkındalık					+	
	21					
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 26

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük			+			
2 Yaratıcı Düşünme			+			
3 Renk Algısı				+		
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 27

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
		15				
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 28

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük				+		
Yaratıcı Düşünme				+		
Renk Algısı				+		
Biçim-Boyut İlişkisi				+		
Farkındalık					+	
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 29

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
1 Özgünlük		+				
2 Yaratıcı Düşünme		+				
3 Renk Algısı			+			
4 Biçim-Boyut İlişkisi					+	
5 Farkındalık					+	
		15				
YORUM	BAŞARILI					

B GRUBU / ÖĞRENCİ 30

ÖLÇÜTLER	SONUÇ	1	2	3	4	5
Özgünlük				+		
Yaratıcı Düşünme				+		
Renk Algısı			+			
Biçim-Boyut İlişkisi					+	
Farkındalık					+	
YORUM	BAŞARILI					

16

BÖLÜM V: SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1.Sonuç

Araştırmada 12 yaş çocukların sanatsal yaratıcılıklarının, özgünlüklerinin, renk algılarının, farkındalıklarının ve biçim-içerik ilişkilerinin nasıl olduğu gözlemlenirken, görseelliğin sanat ve tasarımın zamana, farklı toplumsal katmanlara göre nasıl değişebileceğini incelemek ve yorumlamak hedeflenmiştir. Araştırmanın amacı, bireyin yaşantısını etkileyen birçok değişken ile sanatsal yaratıcılık düzeyleri arasında fark olup olmadığı konusunda bu çalışma için önemli rol oynamaktadır.

1. Araştırmaya katılan öğrenciler gözlemlendiğinde uygulamalar sırasında deney (B) grubundaki öğrencilerin çoğunun motivasyon ve odağının kontrol (A) grubundaki öğrencilerin çoğuna göre daha yüksek olduğu görülmüştür. Deney (B) grubundaki öğrencilerin çoğunun yaptıkları resimlere daha fazla odaklanıp, pek soru sormadıkları gözlemlenirken; kontrol (A) grubundaki öğrencilerin çoğunun sürekli soru sorma, mantık arama eğilimde oldukları ve yaptıkları resimlere yeterince odaklanamıyor olmaları dikkat çekmiştir.

2. Uygulamalar sonrası değerlendirme puanlarına bakıldığında uygulamalarda deney grubu (B) öğrencilerinin çoğu kontrol grubu (A) öğrencilerine göre daha başarılı olmuştur.

3. Öğrencilerin resimlerine görüntü üreten teknolojilerin (Tv, internet, reklam, pano, afiş, yazılı basın) etkisi kontrol grubunda yüksek olduğu görülmüştür.

Kontrol grubu (A) 1, 4, 7, 13, 17, 18, 19 numaralı öğrencilerin yaptıkları resimlerde televizyon, bilgisayar, telefon gibi görüntü üreten teknolojilerin etkisi görülmektedir.

Deney grubu (B) 3 ve 30 numaralı öğrencilerde görüntü üreten teknolojilerin etkisi görülmüştür. Bu bulgular sonucunda, kontrol grubu (A) resimlerinde kullanılan imgeler, görüntü üreten teknolojiler (Tv, internet, reklam, pano, afiş, yazılı basın) ağır basmaktadır.

4. Toplumsal olayların çocukların resimlerine etkisi değerlendirildiğinde; kontrol grubu (A) 2 ve 11 numaralı öğrencilerin imgelerine etkisi gözlenmiştir.

Deney grubunda ise (B) 9, 10, 11, 12, 13, 14, 19, 20, 21 numaralı öğrencilerin, resimlerine toplumsal olayların etkisi gözlenmiştir.

Bu bulgular sonucunda toplumsal olayların çocukların resimlerine etkisi deney grubunda yüksek olduğu görülmüştür.

5. İmgelemin tamamen bireysel olması nedeniyle, pek çok dönemde, akımda aynı konunun ele alınmış olmasına rağmen, birbirinden tamamen bağımsız eserlerin ortaya çıktığı ve imgelerin herkeste farklı olduğu gözlenmiştir. Hatta bazı eserlerde aynı konu, aynı duygu ve kompozisyonla ele alınmış olmasına rağmen eserlerin hiçbiri birbiri ile aynı değildir.

Aynı yaş grubunda ve aynı konuda yapılan resimlerde yaşam alanı farklı imgelerle yansır. Çocukların yaşantıları, kullandıkları eşyalar, doğa, sokak, mekan imgeleri olarak yansımıştır.

6. Doğu bölgesinde yaşayan öğrenciler; dağ, kar, soba, desenli halı, yer minderi, uçak, savaş, silah, tank, ağaç, hayvan, kaplıca vb. imgeleri kullanmışlardır.

7. Batı bölgesinde yaşayan öğrenciler; köprü, araba, deniz, bilgisayar, iç mekan, alışveriş merkezi, televizyon, telefon, bilgisayar oyunu, bina vb. imgeleri kullanmışlardır.

5.2.Tartışma

Araştırma sonucunda elde edilen bulguların ışığında çocukların yaşam alanlarının resimlerinde kullandıkları imgeler üzerinde olumlu etkilerinin olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca olumsuz yönde etkisinin olmayışı da önemli bir noktadır.

Araştırma için coğrafya, sosyo-ekonomik, eğitim, sosyal, görsel kültür, açısından farklı olduğu düşünülerek seçilen 2 ortaokul arasında imge farklılığı gözlemlenmiştir. Bölge açısından sosyo-kültürel farkların yüksek olduğu bölgede bulunan deney grubu (B) öğrencilerinin, görsel sanatlar dersine tutumları, yaratıcılıkları ve diğer kıstas

değerlendirmeleri, deney grubuna göre başarılı olduğu sonucu elde edilmiştir.

Görselliğin sanat ve tasarımın zamana, farklı toplumsal katmanlara göre nasıl değişebileceği göz önünde bulundurularak, çocukların elde ettiği imgeler değerlendirilmiştir. Değerlendirmeler sonucu coğrafya farklılığı, toplumsal olayların çok fazla yaşandığı, eğitim ve kültür düzeyi bakımından daha düşük olan deney grubu (B) başarılı olarak değerlendirilmiştir. Kontrol grubunun bulunduğu coğrafya daha iyi gibi gözükse de içinde bulunulan şartlar yetersiz kaldığı söylenebilir. Kalabalık sınıflar, gereğinden fazla uyarıcı etken, ders saati azlığı, psikolojik etkenler vb, şartlardan kaynaklandığı söylenebilir. Deney grubu öğrencileri buldukları fiziksel şartlar kötü olsa da az öğrenci mevcudu, uyarıcı etken azlığı (bilgisayar, telefon, sosyal etkinlik, vb.) gibi durumlar yaptıkları resimlere etki etmiştir. Görsel sanatlar dersi olumsuz koşullar içinde yaşayan çocuğa, sanat eğitimi sayesinde duygu ve düşüncelerini ifade edebilme, imkânı tanınarak, hayatında farklı yollar çizebilme fırsatı olacaktır.

Bu araştırma ‘Görsel Kültürün Ve Sosyo-Kültürel Olguların Öğrenci Resimlerindeki İmgelere Etkileri’ adlı makale çalışması ile tartışılacaktır . Bu çalışmada ‘Eğitim ve Güzel Sanatlar Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalı ve Resim Bölümlerinde lisans düzeyinde sanat eğitimi alan 3. ve 4. sınıf öğrencilerinin resimlerindeki imgelerde görsel kültürün ve sosyo-kültürel olguların etkileri nelerdir?’problem cümlesi olarak belirlenmiştir. Makalede hem sosyo-kültürel olguların hem de görsel kültürün öğrencilerin resimlerindeki imgelerde etkilerine ilişkin sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, her ikisinin de etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5.3.Öneriler

İstanbul ilinin Bağcılar ilçesi Vakıflar Ortaokulu’nda bulunan 12 yaş kız-erkek çocuklardan oluşan toplam 30 öğrenci ve Şırnak ilinin Beytüşşebap ilçesi Şehit Mehmet Ali Bozkurt Cumhuriyet Ortaokulu’nda bulunan 12 yaş kız-erkek çocuklardan oluşan toplam 30 öğrenciyle yapılan uygulama sonrası ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

MEB'e Yönelik Öneriler

Araştırmaya katılan öğrencilerin yaşam alanlarında elde ettikleri imgelerin sanat uygulamalarına etkisi sonuçlarına göre batı bölgesinde yaşayan öğrencilerin imge kullanımında yetersiz oldukları gözlenmiştir. Bu durum gerekli fiziki şartlar, uyarıcı etkisi, motivasyonun sağlanamaması gibi sebeplerden ileri gelmektedir. Bu nedenle Milli Eğitim Bakanlığı'nın çalışmalarında; temel eğitim öğretim faaliyetlerinde kullanılan okul kitapları temini gibi görsel sanatlar dersinde de kullanılacak temel materyal desteği sağlanması planlanabilir. Sosyo-kültürel düzeyin neden olduğu dezavantaj; okullarda velilere yönelik gerçekleştirilecek sanat farkındalığı eğitimleri ile aza indirgenebilir. Ve bu bağlamda çevresel faktörlerden aile ayağının destekleyemediği olumlu tutum gelişiminin, görsel sanatlar ders saati sayıları artırılarak okullarda geliştirilmesi planlanabilir.

Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin görsel sanatlar dersine ilişkin genel tutumları olumludur. Dersin daha çok eğlenceli bir ders olduğu ifade edilmekte ancak geleceğe dönük meslek planları arasında çok fazla yer almamaktadır. Okul çatısı altında görsel sanatlar dersi öğretmenleri kadar yönetim ve diğer ders öğretmenlerinin de bu dersin önem ve gerekliliğinin bilinciyle hareket etmesi gerekir. Dersin eğlenceli olması dışında bir disiplin olarak çocuğun gelişimine katkıları herkes tarafından bilinmelidir.

Eğitim açısından, öğrencinin anlama kapasitesi ve resme olan ilgisini arttırabilmek için sınıf mevcutlarının düşürülmesi her öğrencinin kendine güvenen, ifade yeteneği güçlü bir birey olabilmesine, toplumsal açıdan da gördüklerini, duyduklarını, yaşadıklarını anlayarak yorumlayabilmesine katkıda bulunacaktır.

Bireylerin eğitimindeki sorunları aşmak, hükümet politikalarının çocuklar için eğitim politikalarını yeniden yapılandırmasıyla, bilimsel araştırmaları ve bilim insanlarını bu alanda çalışmaya özendirilmesiyle, bilimsel verilerden ve sonuçlarından yararlanılarak yeni eğitim müfredat programlarını oluşturulmasıyla mümkün olabilir.

Öğretmenlere Yönelik Öneriler

Öğrencinin, kendini tanıyabilmesi, kendisiyle barışık olabilmesi için kendini ifade edebilmeli ve bu ifadesini değerlendirebilmelidir. Bu durumu sağlayabilecek en uygun yollardan biri resimle ifadedir. Bireyin kendini, durumlarını, beklentilerini, net, açık ve açık ifade edebilmesi için pek çok kısıtlamadan, uyarandan ve kaygıdan bilinçli bir şekilde sıyrılabilmesi gereklidir. Resim eğitiminde kısıtlama olmadan doğru bilgilendirme yapılmalıdır.

Ülkemizde en önemli şeyin bilişsel beceriler, zekâ olduğu algısı fazlaca yerleşmiştir. Bu anlamda bilişsel beceriler yönünden çok başarılı olmayan ancak sanatsal yaratıcılığı keşfedilen öğrencilere ve velilerine yönelik çalışmalar planlanabilir. Öğrencilerin doğru meslek seçimi ve hatta ülke geleceği açısından bu durum önemlidir.

Geleneksel, ezberci eğitim anlayışından kurtulup çağdaş eğitim sisteminin uzantısı olan yapılandırmacı yaklaşım anlayışı benimsenmelidir.

Sorgulayan, düşünen bireyler yetiştirme hedefinde olunmalıdır ancak o zaman yaratıcı bireylerin yetişebileceğinin farkında olunmalıdır.

Ortaokul 7. Sınıf görsel sanatlar dersine yönelik öğrenci tutumlarında, sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel değişkenlerde anlamlı farklılıklar bulunmuştur. Sanatsal yaşantının öğrencinin gelişimine sağladığı katkılar göz önünde bulundurularak; her öğrencide bütünlüklü bir sanat farkındalığı oluşturulması amaçlanmalıdır. Özellikle bu çalışmada dezavantajlı olduğu tespit edilmiş düşük sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel seviyedeki öğrencilerin motivasyonun artırılmasına yönelik çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalar kapsamında; öğrencilerin sanat üretimine teşvik edilmesi ve ortaya çıkan ürünlerin sergilenerek üretimin pekiştirilmesi sağlanmalıdır. Bu öğrencilerde sanat farkındalığının oluşması ve vizyonlarının gelişmesi için; okul ve sınıf ortamı dışında görsel sanatlar ile buluşacağı imkânlar sunulabilir. Müfredat kapsamında; sergi ve müze ziyaretleri planlanabilir, buldukları il veya ilçede düzenlenen sanat atölyeleri çalışmalarına katılımları sağlanabilir. Okulun bulunduğu il ve ilçe milli eğitim müdürlükleri ile işbirliği içinde ücretsiz sanat atölyeleri oluşturularak sanat eğitimi verilebilir. Sosyo-

kültürel dezavantajı azaltmak adına, yine milli eğitim müdürlükleri ile işbirliği içinde veli ve öğrenci katılımıyla yürütülebilecek projeler planlanabilir.

KAYNAKÇA

- Acar, B. (2008). Taşın Teni/ Merleau- Ponty Felsefesi Açısından Heykel Sanatı. *Sanat Dünyamız*, Sayı:107, s.161-169.
- Akçum, E. (2005). *5-6 Yaş Çocuklarının Yaratıcılık ve Öğrenime Hazır Oluş Düzeylerine Okulöncesi Eğitimin Etkisinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Arık, İ. A. (1990). *Yaratıcılık*. Ankara: Kültür Bakanlığı Eserleri.
- Artut, K. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Arun, Ö. Ve Koçak, A. (2006). İçerik analizi çalışmalarında örneklem sorunu. *Selçuk n Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 4(3), 21-22. Erişim adresi:<https://dergipark.org.tr/download/article-file/177956>
- Aslan, E. (2001). Torrance Yaratıcı Düşünme Testi'nin Türkçe Versiyonu. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 14, s.19-40.
- Atakay, K. (2004). İmge. *Kitaplık*, Sayı: 74, , s.67-73.
- Atasoy, B., Kadayıfçı, H., & Akkuş, H. (2007). Öğrencilerin Çizimlerinden ve Açıklamalarından Yaratıcı Düşüncelerinin Ortaya Konulması (Çizimler ve Açıklamalar Yoluyla Yaratıcı Düşünceler). *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(4), s.679-700.
- Ayaydın, A., Alakuş A.O., Mercin. L. (2009). *Sanat Eğitimi ve Görsel Sanatlar Öğretimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Aytaç, K. (2009). *Avrupa Eğitim Tarihi*. Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3 (1), 1-9. Erişim adresi: <http://dergi.adu.edu.tr/egitimbilimleri/>

- Batur, E. (2000). *Başkalaşım I-X, X-XX*. İstanbul, Yapı Kredi Yayınları.
- Bayındır, N. (2013). *Çocuklarda Yaratıcılık ve Geliştirilmesi*. Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Berger, J. (2013). *Görme Biçimleri*. (Çev. Y. Salman,) İstanbul: Metis Yayınları.
- Bilgiç, D. (1998). *Mimarlıkta Yaratıcılık*. Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Erkan Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., Demirel, F. (2016). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- CREPALDI, Gabriele. (2001). *Matisse*. (Çev.: Beyza Sumer) Venedik: Dost Kitabevi Yayınları.
- Cüceloğlu, D. (1995). *İyi Düşün Doğru Karar Ver: Etkili Yaşamın Temel Boyutları Üzerine Yakup Bey'le Söyleşiler*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Demiralp, O. (2004). İmaj Değil, İmge. *Kitaplık*, Sayı:74, s:75.
- Dereci, V. T. (2010). *Giysi Tasarımında Yaratıcılık ve Buluşta Örgütlenme*. Sanatta Yeterlik Tezi, Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Doğan, N. (2007). *Yaratıcı Düşünme ve Yaratıcılık*. Ankara: Pegema Yayıncılık.
- Erbay, M. (2000). *Plastik Sanatlar Eğitiminin Gelişimi*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
- Fer, S. (2011). *Öğretim Tasarımı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Friedman, N. (2004). İmge. (Çev. K. Atakay), *Kitaplık*, Sayı: 74, s.80-89.
- Gardner, H. (2012). *Zihnin Çerçevesi: Çoklu Zekâ Kuramı*. İstanbul: Alfa Basım Yayıncılık.

- Giroux, H. (1998). *Giriş. Okuma-Yazma ve Siyasal Güçlenme Eğitilimi. İçinde Okuryazarlık. Sözcükleri ve Dünyayı Okuma.* çev. Serap Ayhan, Ankara: İmge Yayınları.
- Gökyaran, E. (2003). *Başkası ve Aşkınlık Dünyanın Teni- Merleau- Ponty Felsefesi Üzerine İncelemeler.* İstanbul: Metis Yayınları.
- Grossman, M. (1970). Perceptual Style, Creativity and Various Drawing Abilities. *Studies in Art Education*, 11/2, ss. 51-54.
- Güvenç, B. (1993). *Yaratıcılığın Toplumsal ve Kültürel Boyutları, Yaratıcılık ve Eğitim.* Ankara: Şafak Matbaacılık.
- Hollingsworth, M. (2009). *Dünya Sanat Tarihi.* (Çev. R. Küçükdoğan, B. Ergüder). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- İpşiroğlu, N., İpşiroğlu, M. (2012). *Oluşum Süreci İçinde Sanatın Tarihi.* İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Kant, I. (2002). *Gelecekte Bilim Olarak Ortaya Çıkabilecek Her Metafiziğe Prolegomena.* (Çev. I. Kuçuradi, Y. Örnek,) Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları.
- Kırıoğlu, O. T. (2005). *Sanatta Eğitim.* Ankara: Pegem A Yayınları.
- Koçkan, P. (2012). *Tasarım Araştırmaları Bağlamında Tasarımcı Düşünme ve Tasarım Süreci.* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Konak, A. (2008). *İlköğretim 6. Sınıf Öğrencilerinin Sanatsal Yaratıcılık Düzeyleri.* Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Krause, A. C. (2010). *Rönesans'tan Günümüze Resim Sanatının Öyküsü.* (Çev. D. Zaptcıoğlu). Almanya: Literatür Yayınları.

- Leppert, R. (2017). *Sanatta Anlamın Görüntüsü İmgelerin Toplumsal İşlevi*.(Çev.İ Türkmen). İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Lynton, N. (2004). *Modern Sanatın Öyküsü*.(Çev.:Prof. Dr. Cevat Çapan, Prof. Dr. Sadi Öziş). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mavioğlu, G. (2010). *Resim Eğitiminde İmge ve İmgelemin Resimsel Mekanın Oluşturulmasındaki Yeri ve Önemi*. Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- May, R. (1988). *Yaratma Cesareti*. (Çev: Alper Oysal). İstanbul: Metis Yayınları.
- M.E.B. (2006). *Görsel Sanatlar Dersi (1-8. Sınıflar) Öğretim Programı ve Kılavuzu*. Ankara: MEB Yayınları.
- Michalko, M. (2008). *Yaratıcı Dehanın Sırları*. (Çev: Zübeyde Abat). İstanbul: Koridor Yayıncılık.
- Orhon, G. (2011). *Yaratıcılık; Nörofizyolojik, Felsefi ve Eğitsel Temeller*. Ankara: Pegem A Yayınları.
- Özden, Y. (2003). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Özsoy, V. (2009). *Görsel Sanatlar Eğitiminde: Özel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Pegem Yayınevi.
- Pelvanoğlu, B. (2007). *Hale Asaf Türk Resim Sanatında Bir Dönüm Noktası*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları
- Ponty, M. M. (2006). *Göz ve Tin*. (Çev. Ahmet Soysal), İstanbul: Metis Yayınevi.
- Robinson, K. (2003). *Yaratıcılık Aklın Sınırlarını Aşmak*. (Çev: Nihal Geyran Koldaş). İstanbul: Kitap Yayınevi.
- Rouquette, M. L. (2007). *Yaratıcılık*. (Çev. İ. Yerguz), Ankara: Dost Yayıncılık.

- Saban, A. (2010). *Çoklu Zekâ Kuramı ve Türk Eğitim Sistemine Yansıması*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- San, İ. (2004). *Sanat ve Eğitim*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- San, İ. (2008). *Sanat ve Eğitim: Yaratıcılık-Temel Sanat Kuramları-Sanat Eleştirisi Yaklaşımları*. Ankara: Ütopya Yayınevi.
- San, İ. (1979). *Sanatsal Yaratma Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sartre, J. P. (2009). *İmgelem*. (Çev. A. Tümertekin), İstanbul: İthaki Yayınları.
- Sayın, Z. (2000). *Noli Me Tangere: Bedenyazısı II*. İstanbul: Kaknüs Yayınları.
- Semerci, B. (2007). *Sınav Stresi ve Başa Çıkma Yolları*. İstanbul: Turkuvaz Kitap.
- Senemoğlu, N. (2010). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim: Kuramdan Uygulamaya*. Ankara: Pegem Akademi.
- Simon, H. A. (2001). Creativity in The Arts and The Sciences. *The Kenyon Review*, 23/2, s.203-220.
- Sönmez, V. (1993). *Eğitim Felsefesi*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Temizel, G. (2012). *Sanat Eğitimi Alan Öğrencilerin Sanat ve Estetik Tutumlarına Görsel Kültürün Etkisi*. Konya: Palet Yayınları.
- Tezcan, M. (2003). *Sanat Sosyolojisi*. İstanbul: Serler Matbaacılık.
- Turani, A. (2011). *Sanat Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Uygun, S. (2013). *Türk Eğitim Sistemi Sorunları (Geleneksel ve Güncel)*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

Uz, A.(2012). Gelişmemiş Bölgelerde Bireyin Sanat ve Estetik Eğitiminde Çevre Etkisi. 3.*Ulusal Güzel Sanatlar Eğitimi Sempozyumu,16-17 Nisan 2012, İstanbul*, (s.10-12). İstanbul: Marmara Üniversitesi.

YILMAZ, Mehmet. (2006). Modernizmden Postmodernizme Sanat. Ankara: Ütopya Yayınevi.

Yavuzer,H. (2016). *Resimleriyle Çocuk*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yazçayır, N. (2015). *Düşünme Temelli Öğrenme Modelleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Yolcu, E. (2009). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

İnternet Kaynakları

Aliçavuşoğlu, E. (2007). *Cumhuriyet Öncesi Dönemden Günümüze Kadın Sanatçıların Kendilerine ve Kadınlara Bakışı*. Journal of Art History , Sayı: 19 , s.41-72
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/iusty/issue/1180/13904>

Yavuz, Z.(2014). *Fiziki Şartların 8-9 Yaş Grubu Öğrencilerinin Görsel Sanatlar Dersindeki Başarısına Etkisi* (Yüksek lisans tezi).
<https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim No: 356676).

<http://www.lebriz.com/v3>

<http://www.sanalmuze.org/sergiler>

<http://www.hermitagemuseum.org>

<http://www.leblebitozu.com/>